

ØF-notat nr. 12/2011

Evaluering av Barnas stasjon

Blå Kors

Kari Bjerke Batt-Rawden

Vigdis Mathisen Olsvik

Tonje Lauritzen

Østlandsforskning

Østlandsforskning er et forskningsinstitutt som ble etablert i 1984 med fylkeskommunene og høgstulestyrene/de regionale høgstulesentra i fylkene Oppland, Hedmark og Buskerud som stiftere i samarbeid med Kommunaldepartementet.

Østlandsforskning er lokalisert i høgstulemiljøet på Lillehammer og har i tillegg kontorer i Hamar. Instituttet driver anvendt, tverrfaglig og problemorientert forskning og utvikling.

Østlandsforskning er orientert mot en bred og sammensatt gruppe brukere. Den faglige virksomheten er konsentrert om to områder:

- Næringsliv og regional utvikling
- Velferd, organisasjon og kommunikasjon

Østlandsforskning's viktigste oppdragsgivere er departement, fylkeskommuner, kommuner, statlige etater, råd og utvalg, Norges forskningsråd, næringslivet og bransjeorganisasjoner.

Østlandsforskning har samarbeidsavtaler med Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Hedmark og Norsk institutt for naturforskning. Denne kunnskapsressursen utnyttes til beste for alle parter.

ØF-notat nr. 12/2011

Evaluering av Barnas stasjon

Blå Kors

Kari Bjerke Batt-Rawden

Vigdis Mathisen Olsvik

Tonje Lauritzen

Tittel: Evaluering av Barnas stasjon Blå Kors

Forfatter: Kari Bjerke Batt-Rawden, Vigdis Mathisen Olsvik og Tonje Lauritzen

ØF-notat nr.: 12/2011

ISSN nr.: 0808-4653

Prosjektnummer: 1081

Prosjektnavn: Barnas stasjon

Oppdragsgiver: Blå Kors

Prosjektleder: Kari Bjerke Batt-Rawden

Referat: Barnas stasjon er et forebyggende tiltak for småbarnsfamilier med psykiske og/eller rusrelaterte problemer i regi av Blå Kors. Å lykkes med å etablere stasjoner slik at de blir varige tiltak, er høyt prioritert for Blå Kors. Pr i dag er det tre Barnas stasjoner; Fredrikstad, Trondheim og Hamar hvor Østlandsforskning (ØF) har gjennomført sitt feltarbeid. Denne evalueringen har en kvalitativ tilnærming med en kombinasjon av observasjon, intervjuer og dokumentanalyse. Evalueringen gir et overblikk over likheter og ulikheter ved de tre stasjonene, og har som formål å dokumentere status pr. i dag. Dette vil kunne bidra til å angi den videre retningen til utviklingen av tiltakene. Barnas stasjon synes å bidra til å skape forståelige og meningsfulle rammer rundt et normalt hverdagsliv. Østlandsforskning har utarbeidet noen utfordringer for Barnas stasjon framover.

Emneord: Barn, mestring, aktiviteter, vansker, rus, foreldre, forebygging, Blå Kors

Dato: Mai 2011

Antall sider: 54

Pris: Kr 100,-

Utgiver: Østlandsforskning
Postboks 223
2601 Lillehammer

Telefon 61 26 57 00
Telefax 61 25 41 65
e-mail: post@ostforsk.no
<http://www.ostforsk.no>

Dette eksemplar er fremstilt etter KOPINOR, Stenergate 1 0050 Oslo 1. Ytterligere eksemplarfremstilling uten avtale og strid med åndsverkloven er straffbart og kan medføre erstatningsansvar.

Forord

Blå Kors henvendte seg til Østlandsforskning i februar 2011, med forespørsel om å gjennomføre en evaluering av Barnas stasjon. Etter et par møter og en revidert projektskisse ble samarbeidet formalisert i mars 2011. Evalueringen har vært gjennomført innenfor en kostnadsramme på tre månedersverk, men i en begrenset tidsperiode på halvannen måned. For å håndtere den korte tidsrammen har tre forskere samarbeidet om oppdraget.

Pr i dag er det tre Barnas stasjoner under Blå Kors; i Fredrikstad, i Trondheim og i Hamar. I tillegg er det tre til under etablering. Blå kors har lagt vekt på at evalueringen er et viktig bidrag både med tanke på de allerede etablerte stasjonene og ønsket om å etablere flere. Det etableres stasjoner geografisk spredt rundt i landet, og stasjonene vil være nært knyttet opp til deres behandlingsinstitusjoner og andre Blå Kors-tiltak.

Denne evalueringsrapporten bygger på et tre dagers feltarbeid ved hver av de tre stasjonene og inkluderer observasjoner og intervjuer, samt dokumentstudier. I rapporten gis det også en kort presentasjon av de tre stasjonene. Dette gir et overblikk over likheter og ulikheter ved de tre stasjonene som inngår som en del av evalueringen.

Østlandsforskning ønsker å takke Blå kors for oppdraget og for samarbeidet med Barnas stasjon i Trondheim, Hamar og Fredrikstad. En spesiell takk til brukerne som så åpent og sjenerøst delte sine erfaringer og tanker med oss.

Lillehammer,
7. juni 2011

Trude Hella Eide
forskningsleder

Kari Bjerke Batt-Rawden
prosjektleder

Innhold

1	Sammendrag	7
2	Innledning	9
2.1	Bakgrunn og mandat for evalueringsoppdraget	9
2.2	Evaluering og problemforståelse	10
2.3	Metodedesign	12
2.4	Tidligere evalueringer	15
3	Presentasjon av Barnas stasjon.....	17
3.1	Verdigrunnlaget for Barnas stasjon.....	17
3.2	Barnas stasjon i Fredrikstad	18
3.3	Barnas stasjon i Trondheim.....	20
3.4	Barnas stasjon i Hamar	21
4	Barnas stasjon sett fra brukernes ståsted	25
4.1	Informasjon om Barnas stasjon	25
4.2	Erfaringer med Barnas stasjon	26
4.3	Deltagelse og vurdering av ulike aktiviteter.....	29
4.4	Brukernes oppfatning av barnas utbytte	31
4.5	Hva savner brukerne?	32
5	Barnas stasjon sett fra lederne og de ansattes ståsted	35
5.1	Organisering og finansiering	35
5.2	Visjoner og mål	36
5.3	Målgruppe og brukergruppe	36
5.4	Samarbeid med andre hjelpeinstanser	37
5.5	Vurdering av måloppnåelse.....	39
5.6	Etiske dilemmaer	40
5.7	Ønsker for Barnas stasjon	41
5.8	Hva savner de ansatte?	42
6	Avsluttende kommentarer	45
7	Referanser	49
8	Vedlegg.....	51

1 Sammendrag

Evalueringen av barnas stasjon i Hamar, Trondheim og Fredrikstad er utført på oppdrag for Blå Kors Norge. Evalueringen, som er gjennomført i perioden april – mai 2011, bygger på kvalitativ tilnærming med en kombinasjon av observasjon, intervjuer og dokumentanalyse. Det er foretatt individuelle intervjuer av elleve brukere og seks ansatte, samt observasjoner av miljøet, atmosfæren og interaksjonen mellom ansatte og brukere. Evalueringen har i hovedsak omfattet en kartlegging av hva som kjennetegner 'Barnas stasjon', en kvalitativ undersøkelse av ansatte og primærbrukeres erfaringer og opplevelser av tilbudet som gis og en analyse av de tre stasjonenes likheter og ulikheter mht. organisering, finansiering og aktivitetstilbud.

På bakgrunn av denne evalueringen synes det som om Barnas stasjon har et langsiktig perspektiv på arbeidet med familiene gjennom å jobbe både helhetlig og systematisk, samtidig som de har fokus på tverrfaglig samarbeid. Fokuset er rettet mot å styrke samspillet mellom barna og foreldrene, samt gi dem muligheter til samvær, lek, samtaler, aktiviteter og samspillsveiledning. Barnas stasjon kan sies å drive holdningsskapende arbeid. De ansatte bryr seg, og brukerne får en opplevelse av at de blir sett og hørt og Barnas stasjon blir et godt sted å være. De ansatte oppfattes som stabile og trygge personer som gir mye av seg selv. Tiltaket kan også forebygge og redusere sosial, og kulturell fattigdom, fordi barna får mulighetene til å være med på ferieturer og kulturelle aktiviteter. I tillegg synes Barnas stasjon å bidra til sosial nettverksbygging blant brukerne, og mange får hjelp til å komme ut av ensomheten. Barnas stasjon er med på å skape forståelige og meningsfulle rammer rundt et normalt hverdagsliv.

Barnas stasjon bygger på et felles verdigrunnlag som i følge vår evaluering er godt innarbeidet i alle de tre stasjonene. Blant annet er lavterskeltilbudet ganske likt, men med noe lokale tilpasninger ut fra kompetansen til de ansatte. Det som i noen grad skiller de tre stasjonene fra hverandre er finansieringsmodell, antall ansatte, samarbeidspartnere og åpningstider.

Sett i et forebyggende og helsefremmende perspektiv er Barnas stasjon et verdifullt og godt faglig tilbud som bør styrkes og opprettholdes. Samtidig står Barnas stasjon, slik Østlandsforskning vurderer det, overfor følgende utfordringer som de bør bruke tid på å drøfte og utvikle nærmere:

- Fortsette å jobbe ut en felles plattform og et felles konsept med noen kjerneaktiviteter.
- Utvikle samarbeidsforholdet til barnevernet og klargjøre forholdet til de som kommer til Barnas stasjon for å ha samvær med sine barn, og i hvilken grad de kan bli fullverdige brukere av stasjonenes øvrige tilbud på lik linje med andre brukere.
- Verne om lavterskeltilbudene og drøfte hvordan de kan holde døren til disse åpne.

- Drøfte felles strategier for finansieringsmodeller knytte opp mot kommunene.
- Drøfte hyppighet og varighet på brukernes tilknytning til Barnas stasjon.
- Rendyrke at de er et godt sted å være, er som en stor familie og ser hele mennesket.
- Bidra ytterligere til oppbygging av sosiale nettverk for å motvirke sosial isolasjon.
- Vektlegge kompetanseoppbygging i brukernes foreldrerolle ytterligere, men også å inkludere hele mennesket.
- Utvide tilbudet med helgeåpent, flere middagstilbud, flere utflukter og flere ferietilbud.
- Koble Barnas stasjon opp mot samhandlingsreformens tanker og visjoner gjennom å styrke felles plattform og faglig forankring.

2 Innledning

2.1 Bakgrunn og mandat for evalueringsoppdraget

Barnas stasjon er et forebyggende tiltak for småbarnsfamilier med psykiske og/eller rusrelaterte problemer. Den har som målsetting å sikre barns positive utvikling ved å tidlig identifisere og intervensere i småbarnsfamilier og barna skal sikres langsiktig oppfølging og hjelp. I tillegg tilbys det et trygt møtested for barnefamilier der barnets helse, utvikling og velferd står i fokus. Gjennom å følge barn over tid håper man å kunne redusere sårbarhetsfaktorer og øke beskyttelsesfaktorer. Barnas stasjon vil således være et virkemiddel for å sikre at barn, så langt det er mulig, skal vokse opp i eget hjem og eget nærmiljø. Barnas Stasjon tilbyr et miljø hvor profesjonelle og frivillige i dialog med foreldre og eventuelt aktuelle involverte hjelpeinstanser, tilrettelegger tiltak som er tilpasset barnets utviklingsnivå og familiens funksjonsnivå og som styrker familienettverket.

Når det gjelder Barnas stasjons nasjonale prosjektbeskrivelse fra 2009 påpekes behovet for en enhetlig ramme av Barnas stasjon konseptet på landsbasis. Det skal være noe gjenkjennbart for Barnas stasjon uansett hvilken stasjon du besøker. Samtidig står hver Barnas stasjon fritt til å utvikle sin særegenhet. Barnas stasjon ser på foreldre som barnas viktigste ressurs og tiltakene og aktivitetene ved alle stasjonene er rettet mot foreldrene og deres rolle som omsorgspersoner for barna.

Det er utarbeidet en felles plattform som viser til hvilke verdier, holdninger og metoder som kjennetegner Barnas stasjon i møtet med brukerne (se også kap. 3.1.).

- gi barn nye opplevelser, bli en del av et fellesskap og bli sett og hørt sammen med sine foreldre. Barnas stasjon ønsker at barn og foreldre skal ha et sted å gå til som kan gi positive fritidsopplevelser og ferieturer, hyggelige minner som gir noe å snakke om
- gi informasjon og øke bevisstheten rundt rusrelaterte og/eller psykiske problemer kombinert med omsorgsrollen
- styrke foreldrerollen og familiesamspillet
- tilby oppfølging av familier som har hatt et heldøgnsstilbud og fortsatt har stort hjelpebehov etter utskrivning
- gi tilbud til familier som har behov for å utvikle et støttende nettverk
- tilby en arena hvor det er trygt for barn og foreldre å snakke om det som er vanskelig

- tilby en arena for gode opplevelser, aktiviteter og sosialt samspill
- tilby tilsyn under samvær mellom barn og foreldre

Noen av tilbudene og aktivitetene faller innunder lavterskeltilbud, mens andre er betalingstjenester på oppdrag fra barnevernet eller andre instanser.

Konkret ønsker oppdragsgiver at denne evalueringen skal omfatte:

1. En kartlegging av hva som kjennetegner 'Barnas stasjon' gjennom innsamling av foreliggende datamateriale og dokumentasjon ved nevnte tre stasjoner.
2. En kvalitativ undersøkelse av ansattes og primærbrukernes erfaringer, oppfatninger og opplevelse av tilbudene og aktivitetene ved Barnas stasjon i Hamar, Trondheim og Fredrikstad.
3. Analyser av likheter og forskjeller mellom de tre stasjonene mht. organisering, finansiering, tilbud og innhold, metodikk, henvisende og samarbeidende parter, kvalitetssikring osv., samt om hva og hvordan det bør jobbes videre.

Før vi ser på resultatene av evalueringen gis det en kort presentasjon av de tre stasjonene. Dette gir et overblikk over likheter og ulikheter ved de tre stasjonene som inngår som en del av evalueringen. Det er forøvrig ikke foretatt noen vurderinger av det teoretiske grunnlaget som aktivitetene til Barnas stasjon bygger på. Vi redegjør derimot for det verdigrunnlaget *alle* stasjonene baserer seg på i henhold til de dokumentene som vi har mottatt fra de tre stasjonene. Når det gjelder presentasjonen av de ulike stasjonene, har vi anvendt tilsendte faktabeskrivelser og andre dokumenter (årsmeldinger, virksomhetsplaner, tidligere evalueringer) som grunnlagsmateriale.

Gjennom observasjon og intervjuer med brukere og ansatte har fokuset vært på hva som kjennetegner deres erfaringer, oppfatninger og opplevelser av tilbudene og aktivitetene ved de tre stasjonene. Vi har forsøkt å se dette i lys av likheter og forskjeller mellom de tre stasjonene i forhold til de ressursene og den knappe tidsdimensjonen vi har hatt til rådighet i dette prosjektet. Det har i denne sammenheng ikke vært mulig for Østlandsforskning å beskrive i detalj hver enkelt stasjon, men vi håper at notatet likevel kan gi et godt innblikk i hva Barnas stasjon jobber for, hvordan de jobber og spesielt hvilke erfaringer og opplevelser brukerne har av tilbudet.

2.2 Evaluering og problemforståelse

Når vi evaluerer, vurderer vi om vi har nådd de mål vi satte oss, og hva som bør eller ikke bør gjøres videre. Evaluering er med andre ord en verdisetting av en prosess, et tiltak eller en hendelse. I faglitteraturen skilles det i hovedsak mellom to former for evalueringer.

Målevalueringer vurderer måloppnåelse og effekter, mens *prosessevalueringer* vurderer planlegging, organisering og gjennomføring. Disse to evalueringsformene kan benyttes både i kombinasjon med hverandre og hver for seg. Innenfor disse evalueringsformene finner vi ulike

retninger, hvor ulike aspekter vektlegges, slik som hvilke spørsmål som skal belyses, hvem som skal involveres i evalueringsarbeidet osv.

Denne evalueringen har som formål å dokumentere status pr. i dag av de tre Barnas stasjon, dvs. en underveisevaluering, som også vil bidra til å angi den videre retningen til utviklingen av tiltakene.

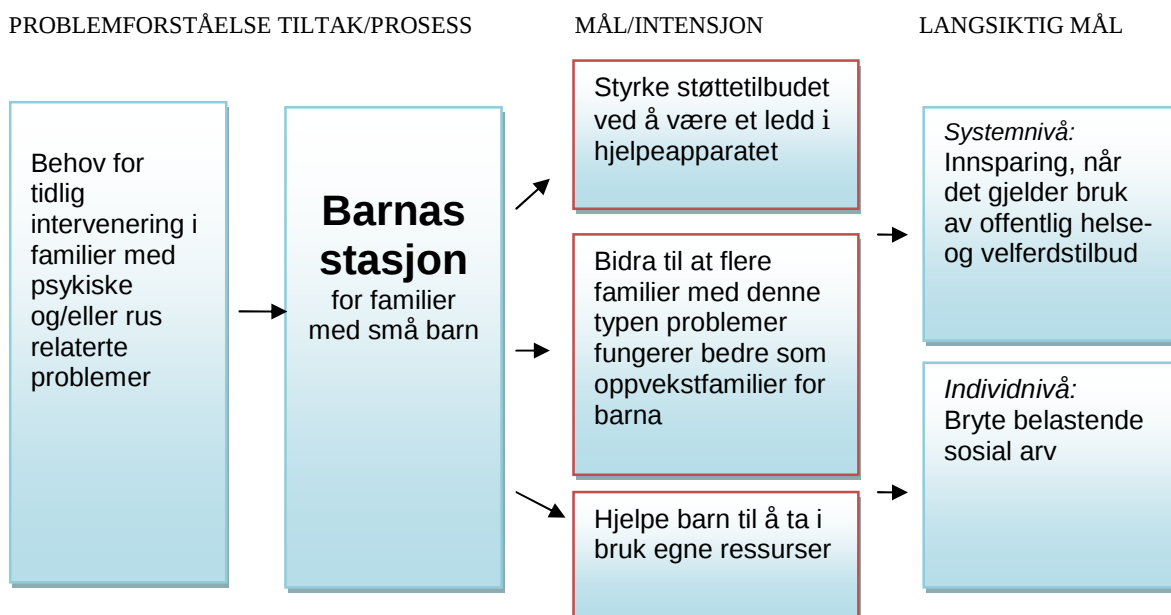
Forholdet mellom årsak og virkning er ofte problematisk å fastslå, fordi virkninger av et tiltak ikke nødvendigvis kun er som forventet, men også kan være ikke-intenderte. Det er heller ikke sikkert at resultatet vi finner, er forårsaket av tiltaket, forsøket eller den planlagte endringen. Kanskje er det andre forhold som spiller inn? Evalueringens hovedutfordring er å slå fast med så stor sikkerhet som mulig, at resultatene kan tilskrives de iverksatte tiltakene og ikke andre utenomliggende forhold.

En programteori vil kunne danne utgangspunkt for en evalueringsmodell. Ved å illustrere hvordan man har tenkt at endringer skjer, kan man sammenlikne det en tror tiltakene vil føre til, og det som faktisk skjer. Dersom man har alternative teorier, kan man også sammenligne med andre forhold som kan ha påvirket resultatet. Barnas stasjon er et viktig satsningstiltak for Blå Kors. Det er et tiltak som bidrar til å dekke viktige behov for tidlig intervensjon. Mange kommuner etterspør slike tiltak, og den ønskede effekten av tiltaket er;

- 1) at mange familier med rus og/eller psykisk belastning fungerer bedre som oppvekstfamilier for barna,
- 2) at belastende sosial arv brytes
- 3) at tiltaket på sikt vil bidra til stor innsparing, når det gjelder bruk av offentlige helse- og velferdstilbud

Som vi har sett, ligger det bak de ulike tiltakene teorier om at bestemte handlinger eller former for innsats vil gi bestemte effekter, dvs. en antakelse om årsak og virkning eller det vi kan kalle en programteori. Programteorien er et logisk resonnement for hva som kan være sammenhengen mellom mål og tiltak på den ene siden og effekter og resultater i det programmet som iverksettes på den andre siden.

Programteorien i dette tilfellet kan illustreres i følgende figur:

Figur 1. Programteori - antagelsen om sammenheng mellom mål og virkemiddel i prosjektet Barnas stasjon.

2.3 Metodedesign

Denne evalueringen har en kvalitativ tilnærming med en kombinasjon av dokumentbeskrivelser, observasjon og intervjuer.

Dokumentgjennomgang og beskrivelser

Det er foretatt en gjennomgang av eksisterende dokumentasjon og foreliggende materiale fra de ulike stasjonene. Her har vi fått innblikk i hvordan prosjektmål er operasjonalisert, og hvordan tiltaket er gjennomført. Dette gjelder i forhold til bakgrunnen og målene for Barnas Stasjon, dets teorigrunnlag, tilbud, innhold, omfang, kvalitetssikringsrutiner osv.

Observasjon

I denne evaluering har vi besøkt hver av de tre stasjonene over tre dager. Der har vi deltatt i aktuelle aktiviteter, samtidig som vi har hatt uformelle samtaler med ansatte og brukere. Vi har gjennomført sosiologiske observasjoner av miljøet og atmosfæren, den fysiske utformingen av husene og rommene, de sosiale prosesser ved noen av aktivitetene, samt av kommunikasjonen og samhandlingen mellom ansatte, mellom ansatte og brukere og mellom brukere. Dette har gitt oss et mer helhetlig bilde av virksomhetene. Vi definerer her observasjon som å være tilstede i de situasjoner hvor informantene oppholder seg (Thagaard, 2003). Dette innebærer et valg mellom deltagende eller passiv observasjon. Det var ulikt mellom stasjonene hva de ønsket av oss når det gjaldt observasjon. Et sted ønsket de at forskeren deltok som passiv observatør; dvs.

at vi ikke hadde noen aktiv rolle i forhold til miljøet eller aktivitetene. De to andre stasjonene tillot forskerne å være noe mer aktive i observasjonen under middagsgrupper, lunsj og andre uformelle settinger. En av forskerne ble også oppfordret til å delta i aktivitetsgruppa på lik linje som brukerne. Det var et krav fra brukerne, om forskeren skulle få lov til å observere gruppa.

Utfordringene med å være passive observatører kan diskuteres, da forskerens tilstedeværelse likevel vil ha en viss betydning. I studier hvor forskeren deltar i fellesskap om arbeidsoppgaver, bidrar dette til at informantene blir mindre oppmerksomme på at de blir observert. Feltnotatene har blitt brukt som hjelpemiddel under analysen. I avsnittet 'metodiske refleksjoner' diskuteres vår rolle som observatør på Barnas stasjon, blant annet etiske dilemmaer. For eksempel er vi som forskere avskåret fra å følge opp eventuelle problematiske situasjoner som informantene kan oppleve i ettertid.

Som forskningsinstitusjon er vi avhengig av en godkjenning av forskningsprosjektet fra Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) og personvernombudet fra forskning. Denne evalueringen ble godkjent 7.4.2011, men med unntak av mulighetene til å gjennomføre systematiske observasjoner og dokumentgjennomgang av personidentifiserbare opplysninger. Det er da heller ikke gjennomført systematiske observasjoner av brukerne under feltarbeidet, noe som også falt utenfor målsettingen med studien. Slik prosjektet er formulert her, tilfredsstiller det kravene i personopplysningsloven § 3. Alle dataene er blitt behandlet konfidensielt og anonymisert og er blitt slettet etter bruk; d.v.s. fra 1.6.2011 etter avtale med NSD.

Individuelle intervjuer

Intervjuer er en egnet metode for å høre brukernes historier om hvilke erfaringer de har gjort og om deres opplevelse av tiltakene ved Barnas stasjon, som i dette tilfellet omfatter fra tre til fire voksne primærbrukere ved hver stasjon som alle har vært mødre. Vi har ikke gjort intervjuer med barna, men har tatt med vurderinger av mødrenes oppfatning av barnas opplevelser og utbytte av aktivitetene ved Barnas stasjon. Vi har også foretatt intervjuer med en leder og en ansatt ved hver av de tre stasjonene om deres arbeid og deres vurderinger av brukernes utbytte.

Rekruttering

Vi ønsket at brukerne skulle rekrutteres til intervju ved selvrekruttering. Lederne ved stasjonene sendte ut brev til brukerne, samt at de hadde oppslag på informasjonstavlen på stasjonene. Brukerne henvendte seg direkte til forskerne via telefon, eller til de ansatte (ofte leder) som så meldte fra til Østlandsforskning om hvem som ville delta. En av informantene ble rekruttert når forskeren var til stede, under en gruppeaktivitet hvor den ansatte i plenum oppfordret brukere til å ta kontakt med forskeren. Intervjuene varte ca en time og ble foretatt på et møterom eller stillerom på de ulike stasjonene.

Det var 11 brukere som ble intervjuet. Brukerne hadde barn i alderen ett til 14 år. Alle brukerne var kvinner. Seks ansatte ble intervjuet; de tre lederne av stasjonene og tre andre ansatte.

Metodiske refleksjoner

Et moment er at informantene våre bruker Barnas stasjon ofte, og at det sannsynligvis vil prege deres erfaringer, ved at de føler tilknytning til stedet og lojalitet overfor de som jobber der. For brukerne er det frivillig å benytte seg av Barnas stasjon med unntak for dem som har samvær med tilsyn i regi av barnevernet. Vi vet ikke hvor mange som har vært innom, men som har funnet ut at dette ikke passer for dem. Det kunne vært interessant for en framtidig evaluering å snakke med noen i samme målgruppe som ikke har erfaring med Barnas stasjon og deres eventuelle forventninger og ønsker til et slikt tilbud, samt med noen som kun har vært innom en kort tid, og som siden har valgt bort tilbudet ved Barnas stasjon.

Observasjonene har først og fremst gitt oss innblikk i og en forståelse av hvordan dagliglivet på Barnas stasjon er. Vi håper vi har klart å synliggjøre noe av dette gjennom rapporten, men her er det mye informasjon som ikke er løftet frem i evalueringen av ressursmessige grunner. Dersom vi hadde utført mer systematiske observasjoner ville vi trolig fått et grundigere inntak til de ulike sosiale prosessene og interaksjonene.

En evaluering som gikk over lengre tid, ville også åpnet opp for andre metodiske design som ville gitt mer utdypende data. I ulike intervju situasjoner kan det ofte være vanskelig å få motivert eller løsnet på fortellertrangen hos deltakerne, og det kan ta tid å vinne deres tillit, spesielt i forhold til sensitive, private emner og områder. Mishler (1986) hevder at det å produsere en "historie", altså dataene som skal danne grunnlaget for forskningen og/eller prosjektet, sier mye om relasjonen mellom intervjuer og deltager, og hvorvidt den interaktive og dynamiske intervju situasjonen kan utvikle seg til felles produksjon av historier. Datas kvalitet kan diskuteres i form av metning, dvs. at noe uttrykkes helt og fullt, noe som ofte er beskrevet som 'rich descriptions' i metodelitteraturen (Charmaz, 1999; Morse, 1995; Smith, 2003). Dette sees ofte i sammenheng med gjentatte intervjuer; dvs. at man intervjuer en person og/eller et utvalg flere ganger inntil ingen nye funn eller ytterligere observasjoner kan gjøres. Flere hevder at det ikke er mulig å gjøre kvalitative, mettede intervjuer gjennom kun ett intervju pr. informant. Dette begrunnes i at det kan være vanskelig å forstå komplekse, sosiale fenomener ved ett intervju. Det å bygge opp et gjensidig og tillitsfullt forhold til hver informant vil trenge flere intervjuer pr. informant som da kan gi rike (mettede) data og/eller beskrivelser av gitte livssituasjoner i ulike faser.

Sett i en slik sammenheng ville det vært ønskelig og fått bedre tid og ressurser til både å intervju flere informanter, samt å kunne ha fulgt opp brukere over lengre tid; det vil si et longitudinell design. Dette prosjektet har av ressursmessige grunner ikke hatt muligheter til å gjennomføre flere dybdeintervjuer pr. informant. Likevel føler vi at informantene har vært åpne og raue med å dele sine erfaringer og tanker med oss. Målet vårt er innsikt og forståelse, og vår oppgave som forskere har vært å fange opp dette gjennom hele forskningsprosessen. Altheide og Johnson (1994) hevder at forskere bør reflektere over hvilken kontekst og livssituasjon deltakerne befinner seg i når de skal forklare og beskrive prosesser, signifikante livshendelser og avgjørelser som har påvirket deres subjektive livsverdener. I vårt prosjekt har vi fokusert på viktigheten av å forstå deltakernes ulike livsverdener, og vi har ikke oppfattet noen tegn på at informantene ikke har kommet med ærlige og rederlige svar som belyser deres livssituasjon.

Vår ambisjon har vært på best mulig måte å bidra til å skape en helhetlig forståelse av Barnas stasjon og å dokumentere status pr. i dag, samtidig som fokuset har vært å beskrive tiltakene.

2.4 Tidligere evalueringer

I 2008 utførte Høgskolen i Østfold en brukerundersøkelse fra Barnas stasjon i Fredrikstad (Ørmen, 2008). Fokuset ble knyttet opp mot barn og unges oppvekstforhold, og det ble gjennomført en kvalitativ undersøkelse som ledd i en evaluering av tiltaket. I det tidsrommet ble Barnas stasjon gjenstand for nasjonal oppmerksomhet gjennom en TV aksjon, hvor Blå Kors var hovedaktør. Resultatene viser hvor viktig det er for offentlige hjelpere å ta utgangspunkt i empowermentttenkning i møte med mennesker med ulike livsproblemer. Studien gav indikasjoner på at den gode livskvaliteten respondentene (n=6) opplevde, var et resultat av en kombinasjon av flere barneverntiltak i tillegg til tilbudet ved Barnas stasjon. De seks respondentene uttrykte at de hadde fått en positiv endring av sin livssituasjon etter oppholdet på Barnas stasjon. De hadde fått praktisk og målrettet hjelp til å ta tak i deler av sin hverdag og til å endre på uheldige strukturer. De hadde sammen med sine barn fått nye opplevelser gjennom deltagelse i aktiviteter og felleskap med andre mennesker. De hadde fått konkret foreldreveiledning etter anerkjente metoder, og de hadde fått styrket selvfølelse gjennom systematisk forsterkning av sine positive egenskaper.

Sett i et slikt perspektiv bidrar Barnas stasjon til ressursmobilisering (Ørmen, 2008). Barnas stasjon virker helsefremmende gjennom brukernes deltagelse i gruppevirksomhet og fellesaktiviteter for barn og voksne og som bidrar til å øke sosiale relasjoner. På Barnas stasjon legges det vekt på at familien har egne ressurser og evner til å påvirke og endre sin egen framtid og livssituasjon slik at det er et godt nok grunnlag for å ivareta omsorgen for egne barn. Videre vektlegges viktigheten av foreldrenes eget engasjement og medvirkning i forhold til de tiltak som skal utføres. De faste aktivitetene ved Barnas stasjon er brukerstyrte, og det kan bidra til en opplevelse av mening og sammenheng i tilværelsen som der igjen bidrar til økt livskvalitet og bedre helse. I denne rapporten fremheves viktigheten av å ta brukernes erfaringer og historier på alvor. Rapporten konkluderer med at det er behov for videre forskning knyttet til tiltak av samme karakter som det Barnas stasjon representerer, og at det er behov for å bli kjent med flere brukere og høre hva de mener om tiltakene gjennom tilsvarende undersøkelser.

3 Presentasjon av Barnas stasjon

I dette kapitlet gir vi en kort redegjørelse av noen nasjonale føringer som ligger til grunn for Barnas stasjon, samt det felles verdigrunnlaget som forener stasjonene. Videre blir hver av de tre stasjonene presentert med blant annet de ulike aktivitetene de tilbyr. Dette er basert på dokumenter vi har fått tilsendt fra hver av Barnas stasjoner, deriblant en faktabeskrivelse fra hver stasjon.

3.1 Verdigrunnlaget for Barnas stasjon

Denne delen av kapitlet bygger på Barnas stasjons nasjonale prosjektbeskrivelse fra 2009. I den påpekes behovet for en enhetlig ramme av Barnas stasjon konseptet på landsbasis, og at det skal være noe gjenkjennbart for Barnas stasjon uansett hvilken stasjon en besøker. Samtidig står hver Barnas stasjon fritt til å utvikle sin særegenhet. Generelt vil stasjonene være tilpasset behovet i kommunen/regionen som de er etablert i, gjennom å tilby tiltak og aktiviteter som de ellers mangler. Videre henvises det til St.meld. nr 40 (2001-2002) som er relevant som bakgrunnsinformasjon for det fundamentet Barnas stasjon bygger på.

St.meld. nr 40 (2001-2002) Om barne- og ungdomsvernet legger føringer for en styrking av forebyggende familiearbeid. Først og fremst skal foreldre gis mulighet til å løse sine oppgaver som nyttige omsorgsgivere til egne barn. De tradisjonelle hjelpetiltakene som ofte iverksettes av barneverntjenesten, er kompenserende tiltak som besøkshjem/avlastning, støttekontakt, barnehage/SFO. Dette er tiltak som ikke har som overordnet formål å styrke relasjonen mellom barnet og deres foreldre eller utvikle foreldrefunksjonene, slik at omsorgsbetingelsene for barnet styrkes. Barnas stasjon er i motsetning til tiltakene tenkt som et forebyggende tiltak for både barn og deres foreldre, og som skal sikre risikoutsatte barn gode utviklingsmuligheter og trygge oppvekstvilkår.

Barnas stasjon ser på foreldrene som barnas viktigste ressurs, og mange av tiltakene og aktivitetene ved stasjonene er rettet inn mot foreldrene og deres rolle som omsorgspersoner for barna. Barnas stasjon har form som et *nærmiljøhus* som er barnevennlig innredet og tilrettelagt for at barn og foreldre kan være sammen og øve på ulike ferdigheter i et utviklende og støttende miljø, og det er en møteplass for familier som kommer sammen i grupper og andre organiserte aktiviteter. Tilgjengeligheten er lav for alle stasjonene, siden det skal være lett å oppsøke Barnas stasjon.

Det er utarbeidet en felles plattform som viser til hvilke verdier, holdninger og metoder som kjennetegner Barnas stasjon i møtet med brukerne:

- Ha et langsiktig perspektiv på arbeidet med familien
- Jobbe helhetlig og systematisk
- Ha fokus på tverrfaglig samarbeid
- Inspirere og motivere familier til å endre på sin hjemmesituasjon og styrke samspillet og gi familien muligheter for ekstra støtte gjennom samvær, lek, samtaler, samspillsveiledning, gruppesamtaler og individuelle samtaler
- Formidle holdningsskapende informasjon og/eller kunnskap om risikoen ved å benytte seg av alkohol eller annen rus i samvær med barn, og/eller under svangerskapet
- Sikre tydelig kommunikasjon om grenser i forhold til å være rusfri på stasjonen
- Familier og fagfolk møtes, og dette møtet preges av fast struktur og trygghet gjennom å bry seg, være ærlig, vise solidaritet og åpenhet, ha tillit i et forpliktende samvær, samtidig som det må være respektfullt og ikke stigmatiserende.
- Brukerstyring så langt det er mulig.
- veiledningen har fokus på familiens ressurser og bidrar dermed til at familien selv finner hvilke veier de vil gå videre
- Ansatte bryr seg, og brukerne skal få en opplevelse av at de er spesielle og unike.
- Tiltaket skal romme kreativitet og fantasi, og hvor brukerne får vise seg frem.
- Tiltaket skal synes i terrenget og utgjøre en forskjell for de som vil bruke oss.
- Ha ansatte som er stabile, trygge, varme, rause voksne med humor.
- Tiltaket sikrer åpenhet rundt tabuer.
- Tiltaket forebygger og reduserer sosial, og kulturell fattigdom blant barn gjennom å gi dem mulighet til å være med på kulturelle aktiviteter.
- Tiltaket gir brukerne hjelp og rom til å danne rusfrie nettverk og en meningsfull fritid.
- Tiltaket skal gjennom samspill gir foreldre mulighet til å lære seg tilnærminger til andre mennesker, hjelpe dem til å komme ut av ensomheten, og gi innspill på hva "vanlige" folk gjør hver dag.

Verdigrunnlaget gir rom for bruk av mange ulike metoder, teoretiske tilnærminger og aktiviteter som åpner for at hver av stasjonene kan utvikle seg og tilpasse seg lokale forhold. Nedenfor vil hver av stasjonene presenteres med dets egenart, når det gjelder organisering, finansiering, tiltak og aktiviteter.

3.2 Barnas stasjon i Fredrikstad

Barnas stasjon i Fredrikstad ligger sentralt i byen med god tilgjengelighet i et næringsbygg med totalt 700 m2 fordelt på tre plan. Underetasjen har grupperom/møterom/samværsbase og barnebod. Hovedetasjen inneholder åpen barnehage som har sin base der tre dager i uken. Andre etasje er innredet som et familiesenter med mulighet for døgnopphold etter lov om barneverntjenester (under godkjenning). Åpningstidene er mandager klokka 09 – 16 (16 – 19

etter avtale), onsdager klokka 09 – 14 (16 – 19 etter avtale), fredager klokka 09 – 14. Tirsdag og torsdag er til disposisjon for avtaler. En helg pr. måned arrangeres det aktiviteter.

Barnas stasjon har vært i drift siden 2005, og driftsansvarlig er Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad. Denne stasjonen er også nasjonal koordinator. Av andre tiltak som drives av driftsansvarlig i samme region, er Fredrikstad attføringssenter, krise- og incestsenter, Seiersborg videregående skole, Ila veien, Kulås senteret (bosenter for rusavhengige), Hauga (døgnbemannet omsorgstiltak for rusavhengige) og varmestue.

Følgende tiltak drives ved Barnas stasjon i Fredrikstad:

- Middagsgruppe/Familiegruppe
- Barnegruppe
- Foreldrenettverksgruppe
- Ferie, fritid & høytid
- Foreldreveiledning
- Familieråd
- Åpen barnehage
- Samværstiltak etter lov om barn og foreldre
- Barnevernstiltak etter lov om barneverntjenester

Følgende teorier er knyttet til tiltakene:

- Kvello, 2007; Boka gir forskningsbasert kunnskap om hva som bør vektlegges når barnevernet skal utrede atferdsvansker, omsorgssvikt og mishandling hos barn, unge og deres familier (se referanselisten).
- Killèn, K; En sentral leverandør av lærebøker og foredrag for de "barnefaglige" profesjonene og rettsapparatet (se referanselisten).
- Systematisk familiearbeid/terapi
- Webster Stratton, Kjent for Webster-Stratton modellen- "De utrolige årene"
www.incredibleyears.com
- Tilknytningsteori
- Empowerment

Følgende metoder er knyttet til tiltakene:

- Sosialpedagogikk
- Miljøterapi
- Mestring og opplevelser
- Sosial trening
- Veiledning og støttesamtaler
- Familieråd

Antallet brukere utgjorde i 2010 totalt 311. Barnas Stasjon har åtte ansatte fordelt på 6,2 stillinger. En hel stilling er tilknyttet virksomhetsleder/barnevernspedagog med videreutdanning

i rus I og II. Fire hele stillinger hvor en er fagkonsulent/vernepleier med videreutdanning i familierapi, og to hele stillinger utgjør miljøterapeut/barnevernspedagog og en er miljøterapeut. Videre er det to halve stillinger som pedagogisk leder/førskolelærer og en miljøarbeider, samt en assistent i 20 %. I tillegg har de gjennomsnittelig pr. år ca. 10-15 frivillige, praktikanter og studenter.

Sentrale samarbeidspartnere for Barnas stasjon er kommunale barneverntjenester (i regionen) familievernkontor (i regionen), helsevernet for barn og unge (Fredrikstad kommune), sosialmedisinsk poliklinikk, barnehager og skoler til barn som bruker Barnas Stasjon, DPS, barneansvarlige Kriminalomsorg i frihet, sykehuset Østfold, føde- og barsel, Flyktningmottak og krise- og incestsenteret Fredrikstad.

Den økonomiske driftsrammen for Barnas stasjon for 2011 er på 4 956 00 kr. Driftsgrunnlaget/avtaler omfatter overføring fra TV aksjonsmidler (lavterskeltiltak), nasjonalt prosjektilskudd fra helsedirektoratet og rammeavtale med Fredrikstad kommune på oppdrag etter lov om barneverntjenester § 4-4. Videre har de tilskudd fra Gjensidigestiftelsen, og de utfører enkeltoppdrag fra familievernet /Bufetat som samvær med tilsyn. De utfører også enkeltoppdrag fra andre kommuner/barneverntjenester etter lov om barneverntjenester knyttet til tiltak og samvær med tilsyn. I tillegg har de kommunalt tilskudd for drift av åpen barnehage og gavetildeling fra privatpersoner, næringsliv og foreninger.

3.3 Barnas stasjon i Trondheim

Barnas stasjon i Trondheim ligger i sentrum av byen med god tilgjengelighet for brukere fra alle bydelene. Stasjonen ligger i andre etasje i et næringsbygg som omfatter totalt 400 m². Både de ansatte og brukerne uttrykker stor tilfredshet med lokalene. Åpningstidene er mandag og torsdag klokka 10- 19.30 og tirsdag, onsdag og fredag klokka 10-15.

Barnas stasjon har vært i drift siden oktober 2008, og driftsansvarlige er Blå Kors Midt og Nord. Andre tiltak som drives av driftsansvarlig i samme region er Lade behandlingssenter, Aglo familiesenter, Aglo videregående skole og Blå Kors bosenter i Ålesund.

Følgende tiltak drives ved Barnas stasjon i Trondheim:

- Spedbarngruppe med foreldre og barn under 1 år
- Småbarngruppe med foreldre og barn over 1 år
- Barnegruppe bestående av barn mellom 5-8 år
- Foreldreveiledning basert på De utrolige årene (av Webster-Stratton)
- Middagsgruppe/familiegruppe/ nettverk
- Samvær med tilsyn
- Samvær uten tilsyn
- Tiltak knyttet til ferie, fritid og høytider

Følgende teorier og metoder er knyttet til tiltakene:

- Miljøterapi
- Samspill/tilknytningsteori
- Tidlig intervensjon
- Familierapi
- Webster Stratton ("de utrolige årene")

Antallet brukere utgjorde i 2010 35 aktive familier på lavterskel/gruppetiltak, 11 samværsfamilier og fem familier på ferie. Disse fordelte seg på 41 barn i alderen 0-6 år og 18 barn i barnegrupper i alderen 5-8 år. Etter hvert har det kommet til en del fedre i barnegruppene, og som har samværsordning med sine barn, totalt 10 -15 menn.

Barnas Stasjon har fem ansatte og omfatter daglig leder (sosionom) i hel stilling og fire miljøterapeuter som totalt utgjør 4,8 stillinger. I tillegg bruker stasjonen innleie/vikar ved behov. Stasjonen engasjerer i gjennomsnitt 12 - 15 frivillige, praktikanter og studenter årlig.

Sentrale samarbeidspartnere for Barnas stasjon er Barne- og familietjenesten (BFT) i Trondheim kommune, forsterket helsestasjon, oppfølgingstjenesten Helse og velferd i Trondheim kommune, Lade Behandlingssenter, familievernkontor, DPS, barneansvarlige og barnehager, skoler og helsesøstre.

Den økonomiske driftsrammen for Barnas stasjon i 2011 er på 2 635 000 kr.

Driftsgrunnlaget/avtaler omfatter overføring av midler fra TV-aksjonen 2008 og nasjonalt prosjektilskudd fra Helsedirektoratet. I tillegg har stasjonen mottatt tilskudd fra Gjensidige stiftelsen, og de utfører enkeltoppdrag for kommunen ved Barne- og familietjenesten etter lov om barneverntjenester, tiltak og samvær med tilsyn. Stasjonen har også mottatt gaver fra privatpersoner, næringsliv og foreninger. Barnas stasjon har fått driftsavtale med Trondheim kommune fra medio 2011.

3.4 Barnas stasjon i Hamar

Barnas stasjon i Hamar ligger sentralt i byen med god tilgjengelighet for brukere. Stasjonen ligger i fjerde etasje i et næringsbygg og rår over totalt 230 m². Stasjonen består av kjøkken, aktivitetsrom, stue, vrirlerom med sofa, to samtalerom, bad, stellerom, to toaletter og tre kontorer. Både de ansatte og brukerne uttrykker tilfredshet med lokalene. Åpningstidene er mandag og tirsdag klokka 8.30 - 15.30 (15.30-19.30 for middagsgrupper), onsdag klokka 8.30 - 15.30 (15.30 - 17.00 for barne- og foreldregruppe), torsdag – fredag klokka 8.30 - 15.30 og tirsdag, onsdag og fredag klokka 10-15. I forbindelse med høytider kan stasjonen holde åpent i helger.

Barnas stasjon har vært i drift siden høsten 2009, og driftsansvarlig er Blå Kors Øst AS. Andre tiltak som drives av driftsansvarlig i samme region er Behandlingssenteret Eina,

Rehabiliteringssenter Østerå, Blå Kors Senter (poliklinisk behandling), Blå Kors Bosenter, Stjernegruppen (attføringsbedrift) og Steg for Steg (fritidstilbud).

Følgende tiltak drives ved Barnas stasjon i Hamar:

- Middagsgrupper
- Barnegruppe/Foreldregruppe (Barn av psykisk syke/rusavhengige foreldre)
- Åpen fredags lunsj: Foreldrenettverksgruppe
- Ferie, fritid & høytid
- Foreldreveiledning
- Hjelp og støtte i hjemmet
- Individuell oppfølging psykolog
- NADA Øreakupunktur
- Veiledning til barneverntjenester
- Samværstiltak etter lov om barn og foreldre
- Barnevernstiltak etter lov om barneverntjenester

I tillegg tilbys utleie av lokaler til samvær til kommunale barneverntjenester

Følgende metodikk er knyttet til tiltakene:

- Miljøterapi (både på BSH og hjemme hos familien)
- Gruppetilbud både for barn og voksne
- Par/familie samtaler
- Foreldreveiledning: Bruk av prisipper fra Marte Meo (videoveiledning) og Circle of Security (COS)
- Working modell of the Child, WMCI (Metode for å kartlegge foreldrenes indre arbeidsmodeller)
- Nettverksgrupper/nettverksskapende tiltak
- ”Hjelp til selvhjelp”

Tiltakene bygger på utviklingspsykologi, tilknytningsteori, systemiskteori/narrativ praksis, KOR Klientstyrt praksis og miljøterapi.

Antallet brukere i 2010 fordelt på barn og foreldre utgjorde 49 barn og 74 foreldre. I tillegg er det noen brukere fra annen familie som fosterforeldre, besteforeldre og søsken.

Barnas Stasjon har tre og en halv ansatte fordelt på fire stillinger. Dette omfatter daglig leder (psykolog med spesialitet i klinisk samfunnspsykologi) i hel stilling og to miljøterapeuter i hel stilling og en miljøterapeut i halv stilling. Stasjonen engasjerer også i gjennomsnitt åtte frivillige, praktikanter og studenter årlig.

Sentrale samarbeidspartnere for Barnas stasjon i Hamar er Barne- og familieavdelingen i Hamar kommune, kommunale barneverntjenester (Hamar, Ringsaker, Løten og Stange),

familievernkontor (Hamar), BUP Hamar, DPS, Krisesenteret Hamar og barneansvarlige i spesialisthelsetjenesten.

Den økonomiske driftsrammen for Barnas stasjon i 2011 er på 3 500 000 kroner.

Driftsgrunnlaget/avtaler omfatter overføring av midler fra TV-aksjonen 2008 og nasjonalt prosjektilskudd fra Helsedirektoratet. I tillegg har stasjonen mottatt tilskudd fra Gjensidige stiftelsen, og andre gavetildelinger fra privatpersoner, foreninger, fond og stiftelser. Barnas stasjon på Hamar har også fått noen Storbymidler. Andre inntekter følger av enkeltoppdrag knyttet til samvær med tilsyn fra familievernkontoret og Bufetat, og enkeltoppdrag fra andre barneverntjenester etter lov om barneverntjenester som tiltak og samvær med tilsyn.

4 Barnas stasjon sett fra brukernes ståsted

I dette kapitlet lar vi brukerne selv komme til orde med sine erfaringer og opplevelser ved Barnas stasjon. Primært gjelder dette mødrene til barna, selv om det den siste tida også er kommet noen fedre til stasjonene. Vi har ikke intervjuet barna, men omtaler deres opplevelser indirekte via sine mødre.

4.1 Informasjon om Barnas stasjon

Brukerne på Barnas stasjon hadde fått informasjon om stasjonene fra ulike steder og kilder. En av brukerne som hadde fått informasjon av jordmor ved forsterket helsestasjon, sa:

Det var gjennom jordmor, da jeg gikk gravid. Det var fra forsterket helsestasjon. Da var jeg gravid i 7. måned. Jeg fant tilfeldig en brosjyre der. Jeg så i grunnen for meg det, slik som det er.

En annen av brukerne som hadde samværsavtale med barnet sitt, hadde fått kjennskap til Barnas stasjon via barne- og familietjenesten:

Det var i barne- og familietjenesten. Det var for at jeg skulle få se barnet mitt, fordi far til barnet mitt vil ikke det. Det var det tilbudet de kom med. Inntil da hadde jeg aldri hørt om Barnas stasjon... Jeg fikk kjapt vite at jeg kunne gå hit uavhengig av barnevernet, og da ble skuldrene mine senka betraktelig... Hvis det ikke hadde vært for Barnas stasjon, så ville jeg ikke fått se barnet mitt.

En annen bruker tok kontakt på egenhånd:

Jeg så en stillingsannonse i fjor i avisen, og jeg hadde ikke hørt om Barnas stasjon før. Jeg går hos en psykiatrisk sykepleier, men hun hadde ikke hørt om Barnas stasjon her i Hamar. Så det var bare fordi jeg så den lille annonsen i avisen at jeg ble kjent med Barnas stasjon. Jeg tok kontakten selv. Jeg bare kom hit og jeg så en person som satte opp en time.

Som vi ser, fikk to av informantene som vi snakket med, informasjon om Barnas stasjon fra henholdsvis forsterket helsestasjon og barne- og familietjenesten. De tilhører gruppen av brukere som blir henvist fra ulike hjelpeinstanser. Den tredje brukeren så en stillingsannonse i avisen og tok kontakt selv. Dette er en annen gruppe brukere; de som tar kontakt selv etter å ha hørt om Barnas stasjon fra kjente, gjennom avisa eller på andre måter. En tredje gruppe er de

brukerne som er på Barnas stasjon fordi de "må", jf. enkeltoppdrag fra barnevernet som f.eks. samvær under tilsyn.

4.2 Erfaringer med Barnas stasjon

Blir sett og hørt

Samtlige brukere føler at Barnas stasjon er et sted, hvor de blir både sett og hørt. Alle hadde gode erfaringer med sitt første møte med stasjonen, selv om noen kunne føle seg litt nervøse og usikre. En av brukerne som husker hun var veldig nervøs, fikk ikke umiddelbart kontakt med de andre brukerne, men syntes at de som jobbet der var veldig hyggelige og tok godt imot henne: *Jeg husker jeg synes det var litt vanskelig for det var ingen av de andre her som pratet til meg. Alle sliter jo med de samme problemene, så det var ikke akkurat noen velkomstkommité annet enn de ansatte. Men sånn er det kanskje, at alle tenker at alle kjenner noen. Men jeg følte meg veldig godt ivaretatt av de som jobbet her, og jeg ble vist rundt og kunne stille spørsmål, men jeg tror ikke jeg hadde noen. Jeg var bare full av inntrykk.*

Alle brukerne som vi var i kontakt med, uttrykker svært positive erfaringer og opplevelser med Barnas stasjon. Her føler de raskt tilhørighet, tillit og fortrolighet med de ansatte, og de føler de får hjelp og omsorg i de ulike fasene med barna sine og mye veiledning og støtte i forhold til utøvelsen av sin foreldrerolle. For svært mange handler dette om å mestre livet eller ikke, og i noen tilfeller kan Barnas stasjon ha vært en avgjørende faktor for å forebygge alvorlige situasjoner, slik som at de mister omsorgsansvaret for barnet. En bruker som har vært bruker av stedet i ca. tre år, forteller om hva Barnas stasjon har betydd for henne og barnet:

Jeg følte at de var tilstede for meg. De brydde seg. De er helt fantastiske her. Barna mine har fått en mor som takler ting bedre, de har fått sosial trening bl.a. det å omgås andre og ikke hyle og skrike får å få viljen sin. Alle her har vært flinke til å se dem. Jeg tør ikke tenke på hva som hadde skjedd med oss, dersom ikke Barnas stasjon hadde vært der. Da hadde vel barnevernet tatt fra meg barna.

Flere brukere hevder at Barnas stasjon har hjulpet dem i hverdagslivet og gitt dem mestringsfølelse, bedre selvtillit og handlingskompetanse. Her er det mennesker som både bryr seg, er vennlige og lydhøre og i tillegg er støttende og oppmuntrende. En bruker sier det slik: *Barnas stasjon har hjulpet meg i hverdagslivet. De har hjulpet meg 70 prosent. Jeg øste ut alt jeg hadde. Jeg hadde så dårlig selvtillit, og nå er jeg mye bedre. Jeg hadde ikke klart meg uten deres hjelp til å leve i hverdagslivet. Det å bli sett og hørt, det er viktigere enn materielle goder altså. De har gitt meg mestringsfølelse, bedre selvtillit til sette ting ut i handling. De små skritt. Nå kan jeg bake kake, ha rutiner i hverdagen, hjelpe med tøy, hva man skal ha på seg. Jeg kan se at de (barna) har god nytte av å være her. De har forandret seg i ansiktet. De har lært sosiale ting som å sitte ved bordet, leke med andre, og de små hverdagslige tingene. Her er det mennesker som bryr seg, vi får aldri et nei. Her er det vennlighet og åpne armer. De hører på meg, når jeg er lei meg. Jeg får ikke fullrost de nok. De er støttende, oppmuntrende og er det*

noe med barna, så tar de tak i dette med en gang. Jeg tror at uten Barnas stasjon, så ville jeg kunne synke ned igjen. Det er rart at et annet menneske kan hjelpe et annet så mye.

Et godt sted å være

En bruker som brukte Barnas stasjon jevnlig over en toårsperiode, beskriver stasjonen som sin redning og sin klippe. Det at de ansatte holdt tak i henne, når hun var langt nede, har trolig vært en medvirkende årsak til at hun har det så godt i dag:

Livet hadde vært vanskelig nok som det var. Jeg tror ikke jeg hadde håp eller forventninger i det hele tatt. Tenkte at det var skummelt at noen brydde seg, og at man var et menneske selv om man var ute og seilte. Tenkte at ingen bryr seg uten baktanke. Jeg var redd at Barnas stasjon skulle se mine feil og mangler. I begynnelsen brukte jeg Barnas stasjon 3-4 ganger pr. uke i to år. Det var redningen min. De hadde troa og håpet, og jeg hadde arbeidsviljen. Jeg følte meg alltid velkommen, bare måten en blir tatt imot på og møtt på er helt supert. I det siste har jeg kun vært på kaffebesøk- da helst til fredagslunsjen. Det å være bruker her har vært helt fantastisk, aldri flaut. Det har vært min klippe, holdt meg, når jeg har tryna, og dratt meg opp igjen.

Den gode og avslappende stemningen og atmosfæren ved Barnas stasjon fremheves av flere av brukerne, slik som av denne brukeren:

Det var sånn rolig atmosfære. Du blir avslappa av å være her. Jeg var veldig spent første gang jeg kom hit, men når jeg hadde vært her, fikk jeg lyst til å komme tilbake igjen. Alle var veldig stille og rolige, og det virket som de tar alle på alvor. Stemningen var veldig god da. Jeg var veldig med, når jeg etter hvert ble spurt om jeg ville være med på middagsgruppe, men så var jeg litt avventende, for jeg tenkte kanskje de andre som trengte det mer, hadde større problemer enn meg.

Som vi ser, vektlegger brukerne at det er en god og rolig atmosfære på stasjonen, men også at de opplever trygghet og respekt, slik det illustreres i dette sitatet:

Det å ha et trygt og godt sted, hvor alle vet hva vi sliter med uten å snakke så mye om det. Bare det å bli huska på bursdager, jul og... Ja, det er veldig trygt og godt og fint å være her for alle sammen, både store og små.

Som en stor familie

Tilhørighet og inkludering er andre forhold som fremheves blant brukerne, slik som denne brukeren som sier:

Det er alltid plass for deg. Du kommer, og noen ser deg. Hvis du ikke har det bra, så får du en prat. Hvis jeg er nedfor, så går jeg hit. Jeg blir mottatt godt. Jeg har visst en kontaktperson, men jeg husker ikke hvem det er. Her er alle kontaktpersoner. Det blir som en stor familie. Vi er på lik linje alle. Vi er likeverdige.

En annen bruker sier at Barnas stasjon har gitt henne styrke og nytt livsmot. For henne var det viktig at noen kunne vise henne kjærighet og vennlighet:

...og det viser de her. Jeg trengte virkelig det. Du kan føle deg som den verste personen i verden, og jeg kom hit, og de viste meg ekte kjærighet. Jeg kommer hit nesten hver dag og har

vokst som menneske og jobber mot å komme ut i arbeid, få meg leilighet. Jeg er så takknemlig for at dette stedet, disse personene, som er her for meg.

Hun sier videre at personene på middagsgruppa har ulike problemer som det sjeldent blir snakket om, men at alle vet at alle sliter med noe, og på den måte er det som om de er en liten familie og dermed en buffer mot ensomheten:

Dette er min familie, som alle har sine utfordringer. Jeg har ikke opplevd dette før. Jeg er ikke alene, at de tilbyr et sted hvor jeg kan være meg selv, bli støttet og være trygg. Det er ingen dømming. De har gitt meg muligheten til å bygge opp relasjonen til min sønn. Relasjonen mellom min sønn og meg er opprettholdt, fordi jeg har vokst som person og kan være der for han. Jeg har blitt sterkere og bedre og fortsetter å bli det.

Nye sosiale nettverk

Barnas stasjon har et ønske om å være en arena hvor nettverk mellom brukere kan opprettes, og som vi skal se er det mange brukere som opplever at stasjonen bidrar til utviklingen av et sosialt nettverk.

Flere av informantene har fått nye sosiale nettverk gjennom Barnas stasjon, og noen har kontakt også utenom aktivitetene der; *Jeg har fått to-tre venner, spesielt en som jeg møter en del og går turer med, og vi besøker hverandre.* Noen sier at de går til Barnas stasjon nettopp, fordi de ønsker å få et større sosialt nettverk og bli kjent med flere: *De er et verktøy for at du kan bygge nettverk, slik at vi kan fortsette selv... Ja, jeg har knyttet bånd. Både med enslige og andre. Vi har jo vært på helgetur, og vi møtes utenfor Barnas stasjon også.*

At sosiale nettverk er et mål for flere av de som bruker Barnas stasjon, illustreres også gjennom dette utsagnet: *Det har vært pga nettverk og for å treffe andre som har unger først og fremst, for jeg kjenner ikke så mange som har unger på hans alder .... Litt på grunn av det og litt sånn sosialt.*

Når en er syk, er det et savn ikke å ha et nettverk rundt seg, men som en bruker sa om den perioden hun var syk: *Jeg hadde ingen å være sammen med, ingen nettverk. Man bruker opp folk, når man er syk. De orker ikke å høre på deg. Nå har jeg en god kontakt her som jeg snakker mye med, går turer med og går på kafé.*

Andre har ikke behov for å treffes utenom Barnas stasjon, men anser likevel de som hører til der, som en viktig del av deres sosiale liv: *Jeg prater med de andre, når de er der, men mange brukere er mye eldre enn meg, så jeg har ikke noe kontakt med de sånn i frtiden.* I dette sitatet kommer det fram at spredningen i alder er en av grunnene til at vedkommende ikke ønsker videre kontakt. De er i ulike faser i livet. Dette mangfoldet er derimot noe andre brukere trekker frem som positivt:

Det er kanskje mangfoldet, at det er så mange forskjellige mennesker i så veldig mange forskjellig livsfaser og situasjoner som kan møtes og finne veldig mange likhetstrekk, selv om man er veldig forskjellig da. Det å møte andre. Det å respektere alle. Det synes jeg er veldig bra her. Alle møtes med respekt her.

4.3 Deltagelse og vurdering av ulike aktiviteter

De tre stasjonene har, som nevnt innledningsvis, mange aktiviteter som er felles, og noen som er særegne for den enkelte stasjonen. Fellestrekkene er at alle brukerne uttrykker at de er svært fornøyde og har gode erfaringer med sin tilknytning til Barnas stasjon. Noen aktiviteter som er svært populære er middagsgrupper, småbarnsgrupper, fredagslunsjer, sangstunder, malegrupper, utflukter og ferieturer. Noen brukere er med på bare en aktivitet, mens andre er med på flere aktiviteter og er innom Barnas stasjon flere ganger i uken, alene eller med resten av familien.

Brukerne vurderer aktivitetene dit hen at de bidrar til å styrke forholdet mellom dem og barna. En bruker sier at hun vil fortsette å bruke Barnas Stasjon, selv om hun ikke lenger trenger det: *Jeg har vært her ca. ett år. Jeg er med på middag og fredagslunsj. Det er veldig fine tilbud. Hun elsker å være her, er veldig glad i å pusle og i sangstundene. ..Ja det å synge og kose oss. Så har det vært rikelig med oppfølging, en som følger med henne og ser hvordan det går med henne. De har hjulpet meg til å styrke forholdet mellom barnet mitt og meg. Hafjellturen kunne jeg ikke fått til på egenhånd, å ha ei hytte midt i bakken, noe sånt er så fint å få muligheten til å gjøre. Jeg kommer til å gå hit, så lenge jeg trenger det. Jeg ser ikke at jeg kommer til å slutte å gå her.*

På Barnas stasjon lærer de også mange nyttige hverdagsting som de ikke har vært så bevisste på eller kanskje aldri har lært, fordi de selv ikke har vokst opp i en normstyrt stabil familie. Nettopp derfor kan det føles godt å være i familieliknende forhold, slik denne brukeren uttrykker det: *Familiegruppen er fin. Vi hjelper til å lage middag, ellers har jeg vært med på turer, gått ut i skogen og grillet, gått på kino, vært her på ting både jul og påske. Jeg har også hatt individuelle samtaler med veiledning, mye om ros, og måten de snakker på her er så bra. Jeg slet med vesla i forhold til spisesituasjonen og måltidene generelt. De er like suverene her nå som de var før. De legger sjela si i det.*

I tillegg til hjelp og støtte i foreldrerollen, er familieterapi et tilbud som trekkes frem ved en av stasjonene:

Så var vi med på FFI. Det er familieterapi for hele familien, men med fokus på barna. Først var det jeg som var inne til samtale, så var det jeg og pappaen, og så var det oss fire sammen og så en med han og meg, men han sklei ut, og så en med meg til slutt. Det var kjempepositivt for meg og for ungene også og for pappaen også egentlig. Når en har drevet slik frem og tilbake. Vi har begge følt oss urettferdig behandlet, så nå kunne vi begge to innrømme at vi hadde gjort feil. Jeg tror det var godt for oss alle sammen. Vi skal kjøre traumeterapi med dem (barna). Det er med en lysmaskin. De ser på et blått lys, og det er veldig effektivt det funker... Vi gruer oss litt til sommeren. Vi har ikke økonomi til ferier, så for ungene mine er det enormt å gå i fjellet og på Hunderfossen, men den største biten er det å være på gården på Høvringen på alle uteaktivitetene. Det er veldig ok. Vi håper vi kommer med.

Dårlig økonomi er et annet forhold som trekkes frem her. Tilbudet Barnas stasjon har i ferier og høytider vurderes som positivt og så for de som ikke har familie i stor grad, eller ikke har nære

relasjoner til familien: *I jula var det mye åpent. Jeg var her på juletreff, og det var lunsj. Det synes jeg er bra at det er åpent i høytider for det er da man kanskje merker det at man ikke har så mange andre.*

Andre fremhever den sterkt personlige betydningen aktivitetene og Barnas stasjon har hatt for dem:

Jeg er på middagsgruppe på tirsdager, og det er kjempekoselig, og jeg er her onsdager på dikt og kunstgruppe, og jeg får mye ut av det, og på lunsj mange dager. Det er sosial, veldig sosialt. Jeg kan med hånden på hjertet si at dette stedet har reddet livet mitt. Barnas stasjon har gitt meg alt. De er som en familie for meg. Dette stedet er en juvel i Hamar. Den kreative arbeidsgruppa er kjempebra. Vi skriver om forskjellige ting - et essay, et dikt eller vi maler. Det er bra, veldig bra.

En annen bruker utdyper også betydningen særlig den kreative arbeidsgruppen har hatt for henne som person:

Det å være kreativ, å tørre å vise frem ting. Å finne igjen noe av det gamle. Det som har blitt borte for meg pga det psykiske og mange andre problemer. Jeg kunne skrive før, og jeg tegnet og malte før, og så ble ting bare borte etter hvert. Det handler jo for meg om å få delene, få meg til å bli hel om det går an å si det sann. Når man har det vanskelig, så lukker man bort ting, og alt blir jo lukket bort for du prøver jo så desperat å få det til å fungere, og da må du lukke bort alt, og da blir det kreative borte også sammen med alt det vonde også. Man greier ikke helt å skille det der, og nå er jeg i prosessen med å åpne opp igjen det, og da kommer jo alt det andre også, men jeg er litt sterkere til å ta i mot nå. Også har jeg samtaler....Det glemte jeg å si. Det har vært all right for å ta unna noen av de vonde tingene som kommer opp også. Middagsgruppene og turene som jeg har vært med på, er for meg som mamma et sted å finne på noe sammen med barna, et sted å være for oss.

Det å være mamma med psykiske lidelser bidrar til bekymringer og mange tanker om hvordan barna håndterer det å leve i en familie med slike problemer. Barne- og foreldregruppe er derfor noe enkelte brukere har god nytte av:

Det er ikke sann at vi skal sitte og gråte om ting. Vi har bare hatt en gang, hvor vi pratet om forventningene våre, og det er forventninger om å kanskje greie å prate bedre. Finne noen enda bedre løsninger eller kanskje å få bekreftet at det har vært ganske all right det jeg har sagt... Roe ned noen tanker og høre litt hva andre har tenkt. Det gleder jeg meg til. Hva de andre erfarer, og å ja, det er ikke bare meg som har tenkt på det eller bekymret meg. Ved å høre andres erfaringer, så får man kanskje avkreftet at man har tenkt helt feil. Og så det å finne enda flere ord på hvordan forklare ting. Gjøre det mindre farlig (overfor barna).

Barnas stasjon brukes ikke bare til aktiviteter, grupper og samtaler. Flere av brukerne liker å kunne stikke innom for en kopp kaffe eller bare være der en stund, slik denne brukeren gir uttrykk for:

Noen ganger er jeg her på stillerommet eller sitter i sofaen.. Så driver dem på med sitt, sitter og prater litt og så spiser jeg kanskje lunsj med dem. Det er avslappende på en måte. Jeg kan bare komme hit uten å være redd for å forstyrre. De sier jo i fra om det ikke passer, men det passer

som regel alltid, og så holder de bare på med det dem skal og setter seg ned om de har tid til det.

Målet til Barnas stasjon er å styrke foreldrene og familiesamspillet. Brukerens erfaringer viser at denne målsetningen oppnås. Foreldrenes bearbeiding av tidligere erfaringer, problemer og lidelser er et viktig sted å begynne dette arbeidet, parallelt med et fokus på relasjonene og samspillet med barna og i familien. Det betyr at det er viktig både med tiltak og aktiviteter rettet inn mot foreldrene individuelt, samt veiledning og støtte i samspillet med barna.

4.4 Brukernes oppfatning av barnas utbytte

Siden vi ikke intervjuet barna, bad vi om foreldrenes oppfatning av hva Barnas stasjon har betydd for barna. I tillegg til deltakelsen i barnegruppene var det særlig middagene og feriene som ble trukket frem som de største opplevelsene for barna. Samtidig ble samværet med de andre barna og de gode relasjonene til de ansatte ble også fremhevet som viktige for barna.

En av mødrene trakk spesielt fram barnegruppene, hvor barna fikk et mer åpent forhold til hva dette med rus innebærer:

De har begge to lært mye på barnegruppa. De er klar over at det ikke har noe med dem å gjøre, at foreldre ruser seg. Han sier til pappa, at du kommer, når du kommer, og gjør du det ikke så vet jeg hva du gjør. De er blitt veldig klar på det. Sønnen min vokste veldig på den gruppa hvor han fikk forklart om rus. De hører om rus hele tida, og de fantaserer mye om det. En gang så sa han at på barnegruppa kan alle si hva foreldrene ruser seg på. Hva er det min pappa ruser seg på? Det går på amfetamin og hasj svarte jeg. Å ja vel, da kan jeg si det til dem. De lærer å sette ord på det, og det er veldig viktig.

Flere av foreldrene nevnte middagene som viktig tiltak for barna, slik denne moren gjør: *Ja, barna blir møtt. De har knyttet bånd til alle de som er her. Ja, de har betydd mye i mitt liv og mye i barnas liv. Før brukte vi dem minst en gang i uken, og vi spiste en dag i uken. Begge de to dagene var det på grunn av barnegruppene som de gikk i. Det er noe med det å sitte rundt bordet og spise sammen med andre barn og voksne. Det er veldig koselig. Det liker de godt. Det er humor og livat og kjempekoselig, og på grunn av disse middagene har barna mine lært å spise fisk.*

I tillegg til middagene viste det seg at ferieoppholdene betyr mye både for barn og voksne, særlig for de som ikke har økonomi til ferier, slik tilfellet var for denne moren: *Nei, vi har ikke økonomi til ferier. Det blir vanskelig. Så å få en dag på Hunderfossen er enormt for ungene mine og å gå i fjellet. Det aller største for dem var likevel å være på gården på Høvringen og å være med på alle uteaktivitetene... Nei, å dra dit alene ville vært noe helt annet. Nå springer ungene sammen og leker sammen, og når de legger seg, så sitter vi voksne og snakker. Det er samværet med de andre barna og de voksne som betyr mest.*

Nettopp leken med de andre barna blir vektlagt av en av de andre mødrene, særlig for de av barna som ikke har søsken, slik dette utsagnet viser:

Ja, vi går her nesten daglig. I og med at han ikke har noen søsken, så trenger han Barnas stasjon. Å se andre barn. I år skal vi være med på ferie til Rondane. Det blir fint både for han og meg... Han er overlykkelig, når han kommer hit. Her blir han sett og får utviklet sine sosiale egenskaper. Han leker med de andre barna, og så spiser vi lunsj og noen ganger middag. Han er jo også med i småbarngruppen og møter de andre barna der.

En mor forteller at hun kan se at barna kan ha god nytte av å være på Barnas stasjon, og at de lærer seg å bli sosiale og velfungerende. Hun hevder at hun kan se endringer i kroppsspråket og mimikken:

Jeg kan se at de har god nytte av å være her. De har forandret seg i ansiktet. De har lært sosiale ting som å sitte ved bordet, leke med andre, og de små hverdagslige tingene.

En annen mor sier at hun kan se at barnet blir glad og koser seg med sangstundene, samtidig som hun roser personalet for at de følger barnet opp, og ser hvordan det utvikler seg:

Hun elsker å være her, veldig glad i å pusle, i sangstundene.. Ja det å synge og kose oss. Så har det vært rikelig med oppfølging, en som følger med henne og ser hvordan det går med henne.

4.5 Hva savner brukerne?

De fleste av brukerne sa at det var lite de savnet, og de hadde svært lite negativt å si om Barnas stasjon. Alle var stort sett fornøyde med både aktivitetene og personalet. Imidlertid kom det frem bekymringer vedrørende de som hadde samvær under tilsyn med sine barn, samt ønsker om visse aktiviteter og flere utflukter og muligheter for ferieopphold. Resten av kommentarene gikk på ønsker om korrigeringer av åpningstider og lokaler.

En mor som ikke savner noe for egen del, er opptatt av at de som har samvær under tilsyn med sine barn kanskje ikke har det så bra. Ved nærmere ettertanke savner hun også malegruppa og ønsker seg flere utflukter sammen med andre:

Jeg kan ikke komme på noe som bør forbedres for min egen del i hvert fall. Det er mange som har samværsavtale med barna her. Det kan hende at de føler seg observert. Det gjør ikke jeg, men det kan hende de ikke har det så bra. For meg er alt kjempebra. Den malegruppa sluttet, men den kunne jeg tenke meg mer av og med barnevakt. Vi skal jo på flere turer, men litt mer slike utflukter på museer og steder, der du ikke går alene og trenger personer å diskutere med. Og det burde være flere tilbud i ferier. Jeg gikk helt alene her i byen, da jeg ble utskrevet. I ferien er det den store stillheten, og det kan bli for mye. Det er ikke åpent her i ferien, og det er ikke bra for de som går alene, men det har vel med ressurser og folk å gjøre.

En av brukerne som har samværsavtale med barnet sitt, savner sterkt samtaler med de ansatte ved Barnas stasjon:

Den samtalen var fin. Jeg kan ikke få takket henne nok. Det har jeg savnet. Det skjedde på torsdag og da jeg kom på mandag - jeg hadde grudd meg slik, da stoppet hun meg og spurte hvordan det hadde gått. Du må bare si ifra, så kan vi snakke sammen sa hun. Det varmet slik. Det åpnet opp. Det har jeg savnet. ..Ja, når jeg tenker på det nå, så ønsker jeg meg flere samtaler, både første gang jeg kom og underveis i samværet.

Når det gjelder åpningstider, er det flere brukere som kan tenke seg at det hadde vært åpnet noen helger, men meningene er også noe delte om løsningene, slik det fremgår av disse tre sitatene: *Åpningstidene er bra, kanskje ei helg av og til. Det var fint, og da var det kino og slikt. Det ble stopp med det, men det hadde vel med manglende midler å gjøre. Åpningstidene er greie, men i helgenen kunne det av og til være noe mer.*

Det var en periode at det var åpent i helgene, og så var det snakk om svømming. Jeg tror jeg heller ville valgt en kveld til med middag enn helgene. Det er fordi flere av oss har fått avlastning, og den helgen vi er hjemme, så er det fokus på det. Men det er veldig kos å komme hit og spise middag og ha det gode samværet.

Brukerne var enige om at lokalene ved alle de tre stasjonene er hyggelige, men en av brukerne på Hamar syntes det kunne vært fint med flere rom og gjerne et hus med hage:

Når vi har skrive-/malegruppe er vi på barnerommet, og da kan det ikke være samvær her. Kanskje vi skal ha et voksenrom for aktiviteter for voksne og et barnerom for barna? Vi skulle gjerne hatt et stort hus med hage til å leke i.

5 Barnas stasjon sett fra lederne og de ansattes ståsted

Kapitlet beskriver lederne og de ansattes ståsted og baserer seg i hovedsak på intervjuene fra ledere og ansatte ved de tre stasjonene, dokumentasjon fra stasjonene, samt et helhetlig inntrykk fra observasjonene ved hver av Barnas stasjon.

5.1 Organisering og finansiering

Under presentasjonen av hver av Barnas stasjon i kapitel 4, fremkommer ulikhetene i antall stillinger og frivillige. Her følger en kort sammenfatning av de viktigste likhetene og forskjellene ved stasjonenes organisering og finansiering.

Alle ansatte ved Barnas stasjon faste arbeidsplaner som de forholder seg til tilpasset åpningstidene ved hver stasjon. Trondheim praktiserer en seksukers-turnus, hvor de ansatte er på jobb fast en kveld i uka. De frivillige jobber i størst grad på dagtid, mens NAV-praktikanter er knyttet til konkrete aktiviteter og oppgaver som å være på kjøkkenet. Trondheim har åpent to ettermiddager i uka, og da er det middagsgrupeer som brukerne melder seg på tidligere på dagen. Ellers har de åpent på dagtid hver dag med åpen lunsj. Barnas stasjon på Hamar har ingen fast turnus, men de ansatte flekser noe etter hvilke aktiviteter som de har ansvaret for. De har færre frivillige enn Trondheim, og de frivillige er knyttet opp mot konkrete aktiviteter som akupunktur, oppgaver i forbindelse med middagsgrupeer eller åpen lunsj. Hamar har åpent hver dag på dagtid, samt to lukkede middagsgrupeer to ettermiddager i uka. For tiden har de også barnegruppe, med foreldregruppa parallelt, som går en ettermiddag i uka. I Fredrikstad har de åpent en helg i måneden hvor det arrangeres aktiviteter. I uka har de åpent mandag, onsdag og fredag på dagtid og to ettermiddager i uka med avtalte aktiviteter. Tirsdag og torsdag er til disposisjon for avtaler.

De tre barnas stasjonene ble etablert til ulik tid, og med ulikt utgangspunkt. Fredrikstad var først ute og alene i sin startfase. De har vært oppe og gått en stund og har den siste tiden jobbet med å finne samarbeidspartnere som rammeavtalen med barnevernet er eksempel på. Trondheim var neste stasjon ut. Det som kjennetegner den stasjonen er tilknytningen til spesialisthelsetjenesten. Der har de også den siste tiden jobbet opp mot politikere som driftsavtalen med kommunen er et resultat av. Hamar har bare drevet i snart to år og har i sin etableringsfase kunnet skjele til to

stasjoner som drives på forskjellige måter. Alle stasjonene har som mål å få til en rammefinansiering enten fra statlig eller kommunalt hold. Frem til i dag har stasjonene måttet innrette sin drift etter hvor de får penger. Dette skaper en differensiering på tiltakene ved hver enkelt stasjon. Hamar sikter seg inn mot en rammefinansiering fra kommunen, slik Trondheim får fra 1.juli 2011, i stedet for en slik avtale som Fredrikstad har med kommunen om fakturering i enkeltoppdrag fra barneverntjenesten.

5.2 Visjoner og mål

Alle lederne på de tre Barnas stasjoner har svært sammenfallende visjon, engasjement, motivasjon og mål for sitt arbeid. Det viktigste målet for Barnas stasjon er å skape en trygg og attraktiv arena, der foreldre som "strever i hverdagen" kan få hjelp og støtte til å styrke dem som omsorgspersoner for sine barn. Barnas stasjon skal være et lavterskeltilbud, og i det ligger det flere aspekter som et forebyggende tilbud, som er nettverksskapende innad i familien og med andre familier:

Det (målet) er å utvikle et lavterskeltilbud til barn mellom 0-8 år og deres foreldre som har ulike belastninger i livet, og å forebygge psykiske vansker hos barn på sikt. Jeg har en forventning om at vi skal kunne bidra med et mer helhetlig tilbud, og at vi kan gi familier faglig hjelp, der de har behov for det, men også gi dem et nettverksskapende tilbud. Å gi dem gode opplevelser i form av ferieturer og fritid. Vi skal være et sted å gå til, når ting er vanskelig, men også når ting går greit.

I dette arbeidet står barneperspektivet sentralt, slik det gis uttrykk for her:

Organisatorisk er mine ønsker at Barnas stasjon skal bestå for familiene og barna, og at foreldrene blir såpass styrket at barna kan bo hjemme hos dem, eller at det blir oppdaget tidlig at barna ikke kan det. Det er barna i fokus. Barna skal ikke bo hos foreldre til enhver pris. Det er noen som ikke klarer å bli rusfri. Andre som har vokst opp med rusbakgrunn har så lite i sekken, at de ikke fungerer som foreldre. Da blir det plassering, og da kan vi være behjelpelig med samvær. Vi har det utgangspunktet at alle vil det beste for barna, og at de prøver så godt de kan. Mange har behov for veiledning, og de suger det til seg.

5.3 Målgruppe og brukergruppe

Målgruppen for Barnas stasjon er risikoutsatte barn og deres foreldre, slik det står i den nasjonale prosjektbeskrivelsen. Dette kan være barn av rusmisbrukere og andre pårørende som er knyttet til barnet og berørt av rusrelatert problematikk. Det kan være barn av psykisk syke foreldre eller barn som er i faresonen for selv å utvikle psykiske og/eller rusrelaterte problemer, grunnet ulike belastningsfaktorer. Noen brukere kommer av seg selv, fordi de har hørt om stedet, mens andre henvises eller blir anbefalt å kontakte Barnas stasjon av andre hjelpeinstanser.

Det som er felles for brukergruppene som er knyttet til de tre Barnas stasjoner er at de fleste av dem faller mellom to stoler. De har en sammensatt problematikk som sjelden lar seg løse eller bedres gjennom tradisjonelle hjelpetiltak rettet mot en isolert del av problematikken. Mange av brukerne har både psykiske og rusrelaterte problemer i tillegg til at de har vokst opp i ustabile og utrygge hjem, fordi deres foreldre har hatt rus- og/eller psykiske problemer. Noen lever på fattigdomsgrensen, fordi de ikke er i jobb og har utfordringer i samlivet eller samarbeidet med den andre forelderen til barnet. Den sammensatte problematikken brukerne har, ønsker Barnas stasjon å møte gjennom å jobbe i et helhetlige og langsiktig perspektiv gjennom et tverrfaglig samarbeid (jf. kapittel 3). Tanken er at det må settes inn tiltak og ressurser på flere kanter, slik at foreldrene styrkes som omsorgspersoner for sine barn.

I Trondheim opplever de at brukergruppen har forandret seg. For et år tilbake var det flere barn i skolealder, og noe mer rusproblematikk hos foreldrene. Brukerne de har nå, er foreldre med mer psykiske problemer og yngre barn: *Det er kanskje slik at den psykiske biten tar mer plass. Foreldrene er ikke de aller yngste, men fra 25 til 35 år. Det er overvekt av damer, men i det siste halvåret har det kommet menn inn.*

En slik sammensatt gruppe kan gi noen utfordringer knyttet til hva det skal snakkes om, eller hvor mye det skal snakkes om av den problematikken mange har. I Trondheim synes f.eks. noen brukere at det kan bli for mye snakk om rus og problematikken rundt det. Et ensidig fokus er noe de ansatte prøver å styre: *Vi sier ifra, hvis det blir for mye snakk om rus.*

Tilknytningen til arbeidslivet varierer mellom brukerne. I Trondheim skulle et par av informantene tilbake til jobb. På Hamar er det et stort spenn blant de brukerne som jobber og de som ikke jobber, og om sistnevnte noen gang kan komme ut i jobb:

Noen har vært for syke i perioder, og noen er arbeidssøkende, og noen jobber, gode jobber også. Det er mange her som er ganske godt utdannet. Vi har alle typer (mennesker). Noen som har problemer med å ha fullført skole i det hele tatt, og de som har mye (skolegang). De fleste har nok et ønske om å komme seg ut (i jobb), men for mange er det nok urealistisk å kunne jobbe 100 % igjen kanskje.

Den svake tilknytningen mange har til arbeidslivet, er en grunn til at mange av brukerne har dårlig økonomi. Dette er synlig ved at mange kommer til lunsj nesten hver dag, at ferietilbudet for mange er den eneste muligheten til å komme seg på ferie med barna, og at det snakkes om av brukerne selv.

5.4 Samarbeid med andre hjelpeinstanser

Alle de tre stasjonene samarbeider med flere andre hjelpeinstanser. Som nevnt ovenfor, gjennomfører alle stasjonene samvær med tilsyn på bestilling fra barnevernet. Andre samarbeider med dem om ulike brukere eller henviser brukere til Barnas stasjon. Lederen i

Trondheim forteller her om hvem de samarbeider med, og gir noen eksempler på hvilke områder:

Det er barneansvarlige på institusjoner, og de har vi et samarbeid med. Vi bruker mye tid på våre samarbeidspartnere. Det første er barne- og familietjenesten, det er barnevernet. Der har vi hatt mye informasjon, så de kjenner oss godt. Så er det DPSene som har hovedfokus på psykiatri, og så er det Lade som er en rusinstitusjon. De jobber mye poliklinisk og døgnbasert, og så er det barnehager, og så er det skolene. Så har vi BUP. Når det gjelder samværene, er det noe vi har fått gode tilbakemeldinger fra samarbeidspartnerne. Det kan være beredskapsforeldre som kommer med barn, og da tar vi overleveringa til foreldre, og så sitter vi sammen med dem hele veien. Noen ønsker veiledning under samvær, og noen ønsker ikke det. Der får vi bestillinger. Vi kan bli kalt inn i fylkesnemnda, dersom barnevernet fremmer omsorgsovertakelse. Det krever mye. Vi har fem samværssaker som ruller og går. Noen møtes ukentlig, andre fire ganger i året. Så har vi lavterskelsamvær. De ringer og ønsker at far skal møte barnet; "kan dere hjelpe oss med det?". Det skulle vi ha i dag, men det ble avlyst. Mor kunne vært inne på rommet her, og han i stua. Da har vi ikke noen rapporteringsplikt. Vi er tilstede likevel.

Alle stasjonene utfører inntakssamtale med brukerne. Lederen på Hamar redegjør for at de gjennom kartleggingssamtaler med brukerne innhenter opplysninger fra vedkommende; hva har vært prøvd før, hvem er man i kontakt med, og hva slags hjelp får man av ulike instanser. Hun erfarer at de aller fleste som er innom på Barnas stasjon, har et batteri av hjelpere rundt seg, og noen av dem kan Barnas stasjon samarbeide med:

I noen familier må vi jo inn og prøve å samle alle hjelperne for å finne ut hvordan vi kan hjelpe dem på best mulige måte. Vi kan ikke hjelpe med alt og skal heller ikke det. En kartleggingssamtale er å tydeliggjøre hva det er vi kan bidra med, og hvem andre vi kan spille på. ... Vi er jo ikke i en sånn posisjon at vi kan gi noen en jobb, men vi er i en posisjon til å få til et samarbeid med NAV for eksempel.

Kartleggingssamtalen på Barnas stasjon på Hamar gjennomføres med brukere som deltar i avtalte samtaler med psykolog eller familierapeut eller deltar i lukkede grupper som middagsgrupper. For brukere som bare deltar på de åpne aktivitetene, slik som lunsjen på fredager, gjennomføres det ikke kartleggingssamtaler. Imidlertid er de fleste brukerne deltagere på begge typer aktiviteter, slik at de alle fleste har en slik samtale kort tid etter at de begynner i samtalene/gruppene. Når det gjelder samvær med tilsyn så har alle stasjonene en forsamtale med brukerne, hvor de går igjennom oppdraget og tydeliggjør vår rolle som tilsynsfører i saken. En slik samtale gir rom for å bli kjent, få hilst på barna og vise barn og foreldre rundt på stasjonen før samværene starter.

Ved alle Barnas stasjoner får brukerne sin kontaktperson som har et spesielt ansvar for å følge opp den enkelte. Det betyr ikke at brukerne bare forholder seg til sin kontaktperson, men som den ansatte på Hamar sier: *Alle har kontakt med de som kommer innom, men det er viktig at ikke alle forteller sine livshistorier til alle.* Taushetsplikten er også en del av dette, og den er de ansatte nøye på å opprettholde, både for sin egen del og brukernes del.

5.5 Vurdering av måloppnåelse

Lederne på alle tre stasjonene påpeker at det er viktig at de har et lavterskeltilbud, at døra er åpen. Brukerne kan komme på eget initiativ uten at noen har henvist dem til Barnas stasjon. De kan komme som de ønsker, og når de har behov for det. Å få en bekreftelse på at de har et slikt tilbud og har betydning for noen, er viktig å få for de ansatte på Barnas stasjon. Den bekreftelsen får alle de tre stasjonene gjennom at mange brukere kommer igjen og igjen. Det ser de ansatte på som et tegn på at det er et sted brukerne trives og har det godt:

Her tar vi imot mennesker på en slik måte at de kommer igjen og igjen, og for oss er det et godt tegn på at Barnas stasjon virker, og det er et godt mål.

Selv om det er en viss variasjon blant brukerne både på omfang, hyppighet og varighet av tiltakene, er det flere brukere som vegrer seg for å avslutte de aktivitetene de er med på. På Hamar prøvde de å avslutte en middagsgruppe til jul, men det var ikke brukerne interessert i. Resultatet ble at den ble redusert til annenhver uke frem til påske. Da skal den avsluttes helt. Dette er en hyggelig bekreftelse for de ansatte, samtidig som de ansatte har flere på venteliste og ønsker å gi tilbudet til så mange som mulig: *Der må vi være tydeligere på at dette er for et halvt år eller åtte ganger, men åtte ganger er lite for de bruker lang tid på å bli kjent. Så det bør være over en viss periode, men hvor lenge er det?*

Dette reiser flere spørsmål i tråd med deres ønske om å jobbe i et langsiktigperspektiv. Når er det riktig at en gruppe slutter? Etter et bestemt antall ganger, eller når brukerne selv mener de ikke lenger har behov? Og vil brukerne nødvendigvis noen gang slutte å ha et slikt behov?

Lederen i Hamar reflekterer over dette:

Når du skal konsolidere noe som skal vare lengre, så tenker jeg at en middagsgruppe må gå fra et halvt år til et år. Når du jobber i en familie hvor du skal styrke foreldrenes omsorgskompetanse, og den omsorgskompetansen er ganske langt ifra optimal- så gjør du ikke det på et år en gang. Noen av disse familien tenker jeg vil trenge denne hjelpa kanskje i mange år. Det som kanskje er utfordringa for Barnas stasjon er at du gir mye i en periode, og at du sørger for at de får et nettverk som kan støtte dem og gå over på andre tiltak, men ikke at du skal slutte å bruke Barnas stasjon. Men det er klart at en middagsgruppe må gå til flere enn de i en gruppe. Den gruppa kan vi avslutte, men jeg tror nok at alle de vil fortsette å bruke oss, og noen vil sikkert si at det er behov for det. For det er jo sånn at livet går over i nye faser.

I de nye fasene kan nye utfordringer oppstå, og det kan være behov for å jobbe mot nye mål knyttet til utfordringene brukerne møter. I kartleggingssamtalene settes det opp mål for den enkelte knyttet til hvilke aktiviteter de deltar på. Det kan være f.eks. å delta i en middagsgruppe for å møte andre og lære seg å håndtere sosial angst, eller for lære å få barnet til å sitte i ro ved middagsbordet. Mens samtaler eller deltakelse i barnegruppene skal bidra til å nå andre mål. Med andre ord; målene det jobbes mot spenner vidt, og mange ser ut til å nå sine mål. Det betyr imidlertid ikke at de ikke lenger har behov for et sted som Barnas stasjon:

Livet byr på utfordringer, og vi er forskjellig utrustet til å møte utfordringene. Det er ikke bare å knipse og si at nå er du frisk, nå kan du gå ut. Mange er i småbarnsfasen, og noen har fått barn i den fasen de har vært hos oss, og utfordringene kommer tilbake igjen. ... Men så er det

slik med forbyggende arbeid at det er vanskelig å måle. Så jeg kan ikke sitte her å si at noen ikke vil behøve mer hjelp.

Å se endringer hos den enkelte bruker eller familie er vanskelig, fordi det er et forbyggende arbeid, og man vil aldri vite hvordan det hadde gått om de ikke hadde benyttet seg av tilbudet på Barnas stasjon, eller at deltagelse på Barnas stasjon kan forhindre behov for hjelp og støtte igjen. Som det sies i sitatet ovenfor, så er det vanskelig å måle forebyggende arbeid, i alle fall i løpet av så kort tid som Barnas stasjon til nå har eksistert. De ansatte mener likevel å kunne se at mange av brukerne har hatt utbytte av å være hos dem: *Det har skjedd en forandring. Noen sier det også. De har lært seg noen redskaper på hvordan håndtere det. Det er spennende. Det er veldig vanskelig å måle - vi kan se om 10 år og spørre dem da om det gjorde en forskjell.* De ansatte ved stasjonene melder også om positive tilbakemeldinger fra skoler og barnehager som barna går på, ved at de fremstår som lykkeligere og åpnere etter at de har vært på Barnas stasjon. Dette er også en indikator på endringer i forhold til barnas fungering.

5.6 Ethiske dilemmaer

Å jobbe med mennesker i vanskelige og sårbare livssituasjoner kan føre til at man som profesjonell fagperson kommer opp i etiske dilemmaer knyttet til brukerens behov og andre hjelpeinstanser. En problemstilling som kom opp på alle tre stasjonene, er som nevnt ovenfor, når nok er nok, eller om det noen gang kan bli for mye. Kan Barnas stasjon bli en sovepute for brukerne som gjør at de ikke kommer seg ut av situasjonen, men forblir i den og avhengig av Barnas stasjon? De ansatte selv er opptatt av at det ikke må skapes et behov som i utgangspunktet ikke er der, og som blir vanskelig å fylle om Barnas stasjon ikke lenger eksisterer:

Målet er at de skal bli sjølgående og klare mye av livet sitt selv. Samtidig så ønsker vi at vi kan være et langsiktig tilbud for de som ønsker det. Mange får psykologhjelp, og de kan gå dit fem ganger, og det er det du får. Vi ønsker ikke at det skal være sånn her. Du kan være borte i to måneder og så komme tilbake, og vi er her likevel.

Fredrikstad som har drevet i fem år, har erfaringer med at familiene selv regulerer kontakten med Barnas stasjon etter en periode med hyppig oppfølging. Nå stikker flere av dem innom for å si hei, og ved behov for mer støtte så vet de hvor de kan henvende seg.

Et annet forhold er om Barnas stasjon blir det eneste nettverket du har, fremfor familie eller andre nære personer. De ansatte på Barnas stasjon er på jobb og må forholde seg til det og legge grenseopp ganger mellom dem som profesjonelle omsorgsarbeidere og dem som privatpersoner. Fremfor å bli det nettverket brukerne har, må det fokuseres på det nettverket brukerne kan skape seg i mellom, og som kan bli deres støtte også utenfor Barnas stasjon:

"The one big family" som en bruker sier, men det er klart, at vi vil jo aldri kunne erstatte familien din. Vi snakker mye om hva er det du ønsker å bruke plassen til her, og hva kan vi bidra med. Noen er jo veldig konkrete, (og sier at) jeg trenger å få utvidet nettverket mitt, og det

er jo kanskje den letteste oppgaven, når de kommer med sånne bestillinger for det er kanskje det vi synes vi har lykkes best med, er å skape denne arenaen hvor du møter mennesker i samme situasjon.

Sosiale medier kan være et dilemma i så tilfelle. Mange brukere spør om å få være venn med de ansatte på facebook eller andre sosiale medier. På Hamar er de gått åpent ut til brukerne om at ingen av de ansatte vil kunne være det, nettopp for å ikke bryte de profesjonelle linjene. Det samme prinsippet gjelder de andre to stasjonene.

De profesjonelle linjene går også mellom de ansatte og mellom de ulike hjelpeinstansene som Barnas stasjon samarbeider med eller jobber for. En ansatt på Hamar belyser problematikken ved å bli for godt kjent med eller ha for nære brukernes situasjoner, ved at de kan bli blinde for eventuell omsorgssvikt. Taushetsplikten og det at brukeren har hver sine kontaktpersoner er et virkemiddel som kan hindre at det skjer. Det er viktig at de ansatte også følger med brukerne på avstand og ikke vet alt om dem, slik at de lettere kan se og diskutere med kontaktpersonen om hva de observerer. Grenseoppgangene mellom hjelpeinstansene og Barnas stasjon er også et tema i Trondheim. En ansatt fra Trondheim sier at de må de holde seg til oppdraget barnevernet gir dem, f.eks. under samvær med tilsyn, selv om Barnas stasjon ser at foreldrene og barna trenger mer enn det som ligger i oppdraget. Utfordringen for de ansatte kan bli at de føler et krysspress og ikke får gjort en så god jobb som de kan. Dette er temaer som bør diskuteres nærmere ved alle stasjonene selv om de samarbeider med barnevernet i ulik grad. I Fredrikstad har de en rammeavtale med barnevernet og tar på seg mengde ulike oppdrag fra dem, mens de i Trondheim bare har samvær under tilsyn. Hamar har samvær under tilsyn, men også noen enkeltoppdrag fra barnevernet knyttet til veiledning hjemme hos familier.

5.7 Ønsker for Barnas stasjon

En felles verdiplattform er viktig for alle lederne og de ansatte på Barnas stasjoner. Det har de et godt grunnlag for allerede (jf. kapittel 3), og det vil de jobbe for å styrke enda mer: *Vi har jo noe felles alle tre stasjonene; middagsgruppene, barnegruppene, åpen lunsj og fritid/høytid/fritid aktiviteter.* Det er et ønske at alle stasjonene kan kurses mer sammen, slik at den faglige profilen blir mer lik f.eks. i barnegruppene: *Det tenker jeg kan være nyttig, at fagbiten blir større, at vi lager en felles profil. Noe blir jo forskjellig - Trondheim er en stor by, Hamar er en mindre by.*

Samtidig har hver av lederne sine ønsker og drømmer for sin stasjon, slik som lederen i Trondheim tenker seg:

Jeg kunne tenkt meg seks stillinger og hatt mer tilbud i helgene, slik som en fast helg i måneden. Det har ikke vært etterspurt mer om kveldene. Noen kunne nok tenke seg hit i helgene, andre ikke. Fem - seks stillinger og fokus på de minste allerede i mors mage, det hadde vært bra, også bedre tid til konkret veiledning.

Lederen i Hamar ønsker at om fem år så finansieres dette åpne selvhjelpsstedet via kommunen, noen statlige midler og via noen fonds-/stiftelsesmidler, og med minst mulig betalingstjenester.

Lederen på Barnas stasjon i Fredrikstad skulle ønske at det kunne bli flere kommuner som kunne bruke stedet. Helst skulle de hatt statlige overføringer og blitt et fast tiltak innen forebyggende rusarbeid og tidlig intervensjonsarbeid. Hun sier også at alle burde samarbeide mer om finansieringen og kanskje drive mer lobbyvirksomhet på både kommunalt og statlig nivå i forhold til både tydeliggjøring og synliggjøring av behovene.

Et annet moment som blir tatt opp i Trondheim og Hamar, er at de bør og vil jobbe mer for å rekruttere frivillige. Det samme gjelder Fredrikstad som understreker at det kreves en god del av de ansatte å jobbe med frivillige. Det må bl.a. legges vekt på å finne konkrete oppgaver til de frivillige, samt å finne mennesker med gode egenskaper som passer til disse oppgavene.

5.8 Hva savner de ansatte?

Det er lite som ledere og ansatte savner. De trives godt i lokalene de har, selv om Hamar kunne ønske seg en hage. Når de ansatte på Hamar først fikk muligheten til å si noe om hva som kunne gjort stasjonen bedre, så ser de noen utfordringer med lokalet og lokaliseringen de har pr i dag: *Jeg trives veldig godt i lokalene her. Jeg synes vi har fått det hyggelig. Det mangler litt på aktivitetsrommet enda. Vi har et prosjekt der for å gjøre det hyggeligere og få litt mer inntrykk av at det er barn her. Men jeg ser jo at sånn som Fredrikstad som har flere etasjer og hage, uteplass- det savner vi veldig. Og det med at når vi har alt på et plan, så er det noen utfordringer. Vi må hele tiden planlegge i forhold til når vi kan aktiviteter, så det ikke kolliderer med samvær og ha god oversikt over det. Vi ønsker oss, om ikke et større lokale, så over flere plan. Jeg tror vi kunne klart enda mer samvær for eksempel. Nå er det plassen som begrenser det. Men det som er det viktigste er at folk sier at: å, her er det flott, eller det er som mitt andre hjem, da har vi oppnådd det vi ønsker.*

Beliggenheten er sentral i alle byene, men som lederen i Hamar påpeker, kan mangel eller dårlig utbygd offentlig kommunikasjon begrense deltakelse for brukere i omkringliggende kommuner: *Vi har noen utenfor sentrum som vi må hente for det er for trøblete med buss. Vi er jo tenkt å gi tilbud til mange kommuner men det begrenser seg selv for vi har ikke kapasitet til å kjøre og hente. Vi har pratet om å få frivillige til å kjøre, men det er en risiko i forhold til egen bil.*

Videre ser de på Hamar, at åpningstidene med fordel kunne vært utvidet:

Jeg skulle ønske at vi kunne hatt f. eks en dag i uka som vi har åpent. Nå har vi jo de lukkede gruppene våre mandag, tirsdag og torsdag, men jeg kunne tenkt meg at vi hadde hatt åpent en ettermiddag og også i helgene. Det har vi fått tilbakemeldinger på. Og mer åpent i høytider, men jeg har ingen folk å sette inn. Så mer utvidede åpningstider er det behov for. Bare det å ha åpent en dag i helga for samvær, hvor foreldre kan være sammen med barna sine i helgene.

Her kommer det opp at flere frivillige kunne muliggjort å møtekomme behovet og ønsket om utvidet åpningstid og også gitt rom for flere middagsgrupper eller andre aktiviteter. Flere frivillige kan også imøtekomme ønsket fra Barnas stasjon om å være et reelt tilbud i omkringliggende kommuner.

6 Avsluttende kommentarer

I dette siste kapitlet samler vi trådene fra de foregående kapitlene, sammenfatter hovedinntrykkene våre og peker på noen etiske dilemmaer, samtidig som vi også gir noen anbefalinger i forhold til den videre utviklingen av Barnas stasjon.

Erfaringer med Barnas stasjon fra brukernes ståsted

Evalueringen har vist at informantene opplever at de blir sett og hørt av de ansatte og frivillige ved alle de tre Barnas stasjonene. Her er det mennesker som både bryr seg, er vennlige og lydhøre og i tillegg støttende og oppmuntrende. Flere av dem hevder at Barnas stasjon har hjulpet dem med å fungere i hverdagslivet og gitt dem mestringsfølelse, bedre selvtillit og handlingskompetanse. De opplever Barnas stasjon som et godt sted å være med en god og rolig atmosfære, hvor det er trygt både for voksne og barn. Mange har fått et nytt sosialt nettverk. At Barnas stasjon er en sosial arena og møtested kommer tydelig fram i denne evalueringen. De ulike aktivitetene innleder til sosiale samspill som fører mennesker med et allerede svakt sosialt nettverk sammen. Svært mange av brukerne hevder at det å få være en del av Barnas stasjon, er som å være en del av en stor familie. Alle brukerne som vi har vært i kontakt med, uttrykker positive erfaringer og opplevelser med Barnas stasjon. Her føler de raskt tilhørighet, tillit og fortrolighet med de ansatte, og de får hjelp og omsorg i de ulike fasene med barna sine, samt mye veiledning og støtte i forhold til utøvelsen av sin foreldrerolle. Når det gjelder barnas utbytte, trekker informantene frem den viktige lærdommen de får i barnegruppene, samværet de har med de andre barna og de ansatte, samt de gode opplevelsene de har med middagsstundene, utflyktene og feriene. Alle brukerne er eller har vært med på en eller flere aktiviteter i løpet av den tiden de har vært tilknyttet Barnas stasjon, og at alle har svært gode erfaringer med disse. Det kom likevel opp enkelte ting de savnet og ønsket seg, slik som ønsker om visse aktiviteter, flere utflukter og muligheter for ferieopphold, samt korrigeringer av åpningstider og bedre lokaler.

Erfaringer med Barnas stasjon fra ledere og ansatte

Fellestrekk ved de tre stasjonene er at de har sammenfallende visjon, engasjement, motivasjon og mål for sitt arbeid, og at de har flere like lavterskeltilbud. De har imidlertid ikke et felles teorigrunnlag, siden de ulike aktivitetene på de tre stasjonene tar utgangspunkt i ulike teoretiske ståsteder. Alle ansatte sier at det er viktig at brukerne blitt møtt med respekt, og at de blir lyttet til. Hovedmålet er å skape en god tilknytning mellom barn og foreldre. Alle de tre stasjonene har mye samarbeid med andre hjelpeinstanser, og døra er åpen for at brukerne kan komme og gå som de ønsker, og har behov for det.

Pr i dag er det tre Barnas stasjoner i Fredrikstad, i Trondheim og i Hamar. I tillegg er det tre til under etablering. Å lykkes med å etablere stasjoner slik at de blir varige tiltak, er høyt prioritert for Blå Kors. De tre stasjonene er organisert noe ulikt, når det gjelder om og hvem de er knyttet opp mot og driftsgrunnlaget. I Trondheim er de tilknyttet og samarbeider med spesialisthelsetjenesten, mens de i Fredrikstad har en rammeavtale med barnevernet. I Trondheim har de også en driftavtale med kommunen med oppstart fra midten av 2011. Felles for de tre stasjonene er midler fra TV-aksjonen og nasjonalt tilskudd fra helsedirektoratet, samt tilskudd fra Gjensidige stiftelsen til aktiviteter i høytider og ferier.

Etiske dilemmaer ved Barnas stasjon

Sentrale problemstillinger for alle de tre stasjonene er hvor lenge tilknytningen til Barnas stasjon bør vare. Her ble det diskutert både varighet og hyppighet av besøk, samt innhold i kontakten med Barnas stasjon. Samarbeid med andre hjelpeinstanser er en viktig og nødvendig del for noen av Barnas stasjon. Stasjonene samarbeider med mange av de samme instansene som f.eks. barnevernet, men i noe ulik grad. Andre etiske problemstillinger er knyttet til hvor de profesjonelle grensene går, både i forhold til andre hjelpeinstanser, men særlig til brukerne. Å møte og jobbe med mennesker i vanskelige livssituasjoner som har lite nettverk, kan være utfordrende. Det gjør det viktig å sette profesjonelle grenser i forhold til brukerne, hvor forbudet mot vennskap på facebook er et ledd i dette.

Utfordringer framover for Barnas stasjon

På bakgrunn av den foreliggende evalueringen med vekt på brukernes erfaringer og opplevelser, står Barnas stasjon overfor følgende utfordringer som de bør bruke tid på å drøfte og utvikle nærmere:

- Fortsette å jobbe ut en felles plattform og et felles konsept med noen kjerneaktiviteter.
- Utvikle samarbeidsforholdet til barnevernet og klargjøre forholdet til de som kommer til Barnas stasjon for å ha samvær med sine barn, og i hvilken grad de kan bli fullverdige brukere av stasjonenes øvrige tilbud på lik linje med andre brukere.
- Verne om lavterskeltilbudene og drøfte hvordan de kan holde døren til disse åpne.
- Drøfte felles strategier for finansieringsmodeller knytte opp mot kommunene.
- Drøfte hyppighet og varighet på brukernes tilknytning til Barnas stasjon.
- Rendyrke at de er et godt sted å være, er som en stor familie og ser hele mennesket.
- Bidra ytterligere til oppbygging av sosiale nettverk for å motvirke sosial isolasjon.
- Vektlegge kompetanseoppbygging i brukernes foreldrerolle ytterligere, men også å inkludere hele mennesket.
- Utvide tilbudet med helgeåpent, flere middagstilbud, flere utflukter og flere ferietilbud.
- Koble Barnas stasjon opp mot samhandlingsreformens tanker og visjoner, slik det blir vist til i neste avsnitt.

Samhandlingsreformens betydning for Barnas stasjon?

Det vil være mulig å knytte samhandlingsreformen opp mot koordinering, organisering, tverrfaglig samarbeid og ressursutnyttelse i forhold til framtiden for Barnas stasjon. Dette kan gjøres gjennom å styrke den felles plattformen og den faglige forankringen ved å arbeide mot samme mål og hensikt. Sett under ett er det viktig å etablere rammebetingelser som gir Barnas stasjon

motivasjon til å samarbeide og levere gode helse- og omsorgstjenester; dvs. at tilbudene kan bli sikret gjennom *faglig kompetanse* og *økonomisk trygghet*; for eksempel via statlige føringer. Samhandlingsreformens fremheving av lik tilgang til gode helse- og omsorgstjenester uavhengig av bosted og dens fokus på koordinerte tjenester og forebygging har stor betydning for utviklingen av Barnas stasjon. I samhandlingsreformen påpekes det at kommunene har ansvar for ny pasient- og/eller brukerrolle, noe som setter krav til *brukermedvirkning* i nytt lovverk.

Videre fokuseres det på aktiv egenomsorg og deltagelse i egen behandling som krever tilgang til informasjon, for eksempel egne data og generell informasjon. Gode pasient- og/eller brukervurderinger krever dialog og medvirkning på individ- og systemnivå, og brukerne må følge med i utviklingen av faglige retningslinjer. Dette betyr økte krav til koordinerende enhet, koordinator ved behov og individuell plan. Kvalitetsmål/ indikatorer må være tilgjengelig for brukere og pasienter, og samarbeidsavtalene bør gi mulighet for å kvalitetssikre forløp og dialog. Det skal være fokus på kvalitet og kompetansebygging, og den nye pasient- eller brukerrolle skal ha reell brukerinnflytelse. Reformen setter krav til systematisk arbeid med kvalitet og pasientsikkerhet, og dette vil bidra til utdanning, rekruttering og kompetanseutvikling hos helsepersonell og øvrige profesjoner innen helse, omsorg og folkehelse. Mange av disse momentene er aktuelle for Barnas stasjon, og det burde ikke være noe i veien for at Barnas stasjon bør inkluderes i den nye samhandlingsreformens visjon og tanker.

7 Referanser

Altheide, D.L. & Johnson, J. M. (1994). Criteria for Assessing Interpretive Validity in Qualitative Research. In: Denzin, N.K. & Lincoln, Y.S. (Eds.). *Handbook of Qualitative Research*. Sage Publications. London. pp. 485 – 500.

Andenæs, A. (2006). "Barnas beste" og utviklingspsykologi i velferdsstaten. Nøytrale formuleringer med kjønnete betydninger. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, nr 4/2006.

Nasjonal prosjektbeskrivelse 2009. *Barnas stasjon*.

Charmaz, K. (1999). Stories of Suffering: Subjective Tales and Research. Narratives. In: *Qualitative Health Research*. Vol 9 (3) pp. 362-382. Sage Publications. London.

Killen, K: se: http://www.barnasrett.no/tema/kari_killen.htm hentet. 6.6.2011.

Kvello, Ø (2007) *Utredning av atferdsvansker, omsorgssvikt og mishandling*. Universitetsforlaget, Oslo.

Mishler, E.G. (1986). *Research Interviewing. Context and Narrative*. Harvard University Press. Cambridge. Mass.

Morse, J. M. (1995). The significance of saturation. *Qualitative Health Research*. Vol 5 (2) pp. 147-149

Smith, J. (2003). *Qualitative Psychology. A Practical Guide To Research Methods*. Sage Publications. London.

St.meld. nr. 40: (2001-2002) Om barne- og ungdomsvernet. Barne- og familiedepartementet.

Webster-Stratton modellen- "De utrolige årene" se; www.incredibleyears.com.

Ørmen, N. (2008). Barnas stasjon. Oppdragsrapport nr. 2. Høgskolen i Østfold.

8 Vedlegg

Intervjuguide - brukere

Kort om evalueringa

En intervjuundersøkelse av brukernes erfaringer, oppfatninger og opplevelse av tilbudene og aktivitetene ved Barnas stasjon i Hamar, Trondheim og Fredrikstad

NB Samtykkeerklæring! Kort om anonymitet, taushetsplikt, hvorfor bruk av opptaker, sletting av opptaker etc

Innledning

Hvordan fikk du kjennskap til Barnas stasjon?

Hvorfor bruker du stasjonen? Eller Hva ønsker du å oppnå ved å bruke BS?

Familie: Hvor mange barn har du? Alder på barna? Har du samboer eller ektemann?

Subjektive inntrykk, forventninger.

Når var du for første gang på BS?

Husker du hvilke forventninger du hadde?

Hva var første inntrykket ditt første gang du kom hit?

Bruk av tilbud/aktiviteter

Hvor ofte går du her?

- går du sammen med barna, alene av og til, er barna her alene noen gang?

Mor/far:

Kan du beskrive de tilbudene/ aktivitetene du deltar/har deltatt på hver for seg?

Hvordan vurderer du aktivitetene/tjenestene ved BS?

- savner, nytte, fornøyd, ikke fornøyd, endringer...

Hvordan bruker du stasjonen?

- er du her utenom aktivitetene? henge rundt, et sted å være...

Barna:

Kan du beskrive de tilbudene/ aktivitetene barna deltar/har deltatt på hver for seg?

Hvordan vurderer du disse aktivitetene?

- savner, nytte, fornøyd, ikke fornøyd, endringer

Relasjoner

Mor/far

Hvordan blir du og barna dine møtt av de ansatte?

Hvem av de ansatte har du mest kontakt med?

Opplever du de ansatte som tilgjengelige? Og har tid nok?

Hva betyr denne kontakten for deg?

Hvordan har denne kontakten hjulpet deg?

Hvem andre har du kontakt med?

- frivillige, andre ansatte, andre brukere

- hvor møtes dere noen ganger utenom BS?

Har du knyttet noen vennskap med noen på stasjonen?

Barna

Hvordan blir barna dine møtt av de ansatte? (NB snakke om hvert barn etter tur, dersom det er flere)

Hvem har han/hun kontakt med på stasjonen?

- frivillige, andre ansatte, andre brukere, andre barn?

Hva betyr denne kontakten for han/hun?

Hvordan har denne kontakten hjulpet han/ henne?

Hvordan opplever du at han/hun trives på stasjonen?

Har han /hun knyttet vennskap med noen andre barn?

Hvorfor tror du det er nyttig å være her for han /henne og deg å være på BS?

- betydning for barnet?

- betydning for forholdet mellom dere?

Barnas stasjon- lokaler og åpningstider

Hva synes du om lokalene til BS?

Er det lett tilgjengelige for deg ? Hensiktsmessige rom? Ønske å forandre på noe?

Hva synes du åpningstidene?

Er de tilpasset dine og dine barns behov? Noen ønsker om endring?

Framtidige planer

Hvor lenge kommer du til å benytte deg av BS?

- Hvilke aktiviteter/ tilbud kommer du og dine barn til å benytte?

Avslutningsvis

Hvis du skal oppsummere, hva vil du trekke frem som det mest positive?

Og det meste negative? Hva vil du aller helst gjerne endre på?

Helt til slutt

a) Hvor gammel er du?

b) Jobber du? hva slags jobb? heltid /deltid? Hva slags utdanning har du ?

c) Er det noe annet du vil tilføye før vi avslutter intervjuet? Kan ringe oss, hvis det dukker om noe!

Intervjuguide - ansatte

En kvalitativ undersøkelse av de ansattes erfaringer, oppfatninger og opplevelse av tilbudene og aktivitetene ved Barnas stasjon i Hamar, Trondheim og Fredrikstad.

Kort info

Om bruk av opptaker, taushetsplikt og sletting av data- navn nevnes ikke , bare ”ansatt” eller ”leder”

Bakgrunn:

Jobb/stilling? Utdanning?

Hvor lenge har du jobbet her?

Mål og forventninger for Barnas stasjon - lokalt

Hva er stasjonens viktigste mål slik du ser det?

Hvilke forventninger har du i forhold til hva Barnas stasjon kan bidra til for barn og deres familier?

Innhold: aktiviteter og tilbud

Kan du beskrive hvilke tilbud og aktiviteter dere har ved BS for foreldre og barn?

- innhold, formål, organisering (brukerstyrt, ansatte med)

I hvilken grad benyttes aktivitetene/tjenestene og av hvem?

- hvor mange deltar på de ulike aktivitetene, hvilke grupper deltar

Hvordan vurderer du selv tilbudene?

-Fornøyd/ ikke fornøyd, savner, nytten, endringer?

I hvilken grad benyttes BS utenom aktivitetene- som et sted å være?

Hva tenker du om det fremtidlige tilbudet ved BS?

- flere aktiviteter inn, noe som skal avsluttes, endringer?

Hvor lenge varer aktivitetene?

Kortsiktige? langsiktige? Er det grenser for hvor lenge, over hvor lang tid eller hvor mange aktiviteter brukerne får være på BS?

Hva er ideelt omfang i tid og antall aktiviteter?

Relasjoner med de ansatte og andre

Hvem av de ansatte har brukerne (foreldre og barna) mest kontakt med?

Hva tror du denne kontakten betyr for dem?

Hvordan mener du at denne kontakten har hjulpet – foreldrene? Barna?

Hvem andre har brukerne kontakt med?

Andre ansatte? frivillige? andre brukere (voksne og barn)?

Hva tror du denne kontakten betyr for brukerne – foreldrene? Og Barna?

I hvilken grad knyttes det vennsksrelasjoner mellom brukerne? Møtes utenom BS ?

Hvor lenge varer brukernes tilknytning til BS- i gjennomsnitt- lengste? korteste?

Barnas stasjon - lokaler og åpningstider

Hva synes du selv om lokalene til BS?

Er det lett tilgjengelige for brukerne?? Hensiktsmessige rom? Ønske å forandre på noe?

Hva synes du selv om åpningstidene?

Er de tilpasset brukernes voksne og barns behov? Noen ønsker om endring?

Organisering og finansiering (til lederen)

Kan du beskrive organiseringen av stasjonen? (vakter, ansatte, frivillige og deres bakgrunn)

- i forhold til Blå Kors organisasjonen

- til de andre barnas stasjoner

Hvordan er barnas stasjon her finansiert?

- I forhold til de andre BS
- Framtidig finansiering

Hvordan er tilbudene og aktivitetene organisert?

Hvordan ser en uke på Barnas stasjon ut?

Hvem har initiert tilbudene og aktivitetene ved stasjonen?

Hva er bakgrunnen for det tilbudet dere har?

Hvordan blir tilbudene/aktivitetene finansiert?

Måloppnåelse

Hvordan opplever du at aktivitetene/tjenestene vurderes av brukerne?

I hvilken grad mener du at det er oppnådd resultater som forventet?

Vet du noe om hvorvidt tiltaket kan ha ført til utilsiktede virkninger – positive eller negative?

Framtidige planer

Hvilke planer har dere framover?

Hvilke endringer ønsker dere å gjøre?

Sett i forhold til de andre Barnas stasjoner

Hvordan vil du vurdere denne BS i forhold til de andre – likheter og ulikheter?

Hvordan ser du for deg ut viklingen av flere BS?

Hva ser du som et felles konsept for BS i Norge?

Noe du vil legge til?

Evaluering av Barnas stasjon

Blå kors

Barnas stasjon er et forebyggende tiltak for småbarnsfamilier med psykiske og/eller rusrelaterte problemer i regi av Blå Kors. Å lykkes med å etablere stasjoner slik at de blir varige tiltak, er høyt prioritert for Blå Kors. Pr i dag er det tre Barnas stasjoner; Fredrikstad, Trondheim og Hamar hvor Østlandsforskning (ØF) har gjennomført sitt feltarbeid. Denne evalueringen har en kvalitativ tilnærming med en kombinasjon av observasjon, intervjuer og dokumentanalyse. Evalueringen gir et overblikk over likheter og ulikheter ved de tre stasjonene, og har som formål å dokumentere status pr. i dag . Dette vil kunne bidra til å angi den videre retningen til utviklingen av tiltakene. Barnas stasjon synes å bidra til å skape forståelige og meningsfulle rammer rundt et normalt hverdagsliv. Østlandsforskning har utarbeidet noen utfordringer for Barnas stasjon framover.

Notat nr.: 12/2011

ISSN nr.: 0808-4653